

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453. dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupan a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésnek s pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Előleptések; vizfani szózat a pest-szegedi csatorna ügyében; Veszprém, Ugocsa és Sopron megyék közgyűlései; Josephinum (józséfvárosi árvaintézet Pesten); a nemzeti képesarnok javára tett pénzadományok első közlése; budapesti napló.)

Spanyolország. (A spanyol miniszterkrisis vélt okai, ennek további menete s kifejlése.)

Anglia. (Az alsóházban Peel védelmezi a miniszteri tervet; O'Connell indítványa; pénzajánlat Irland javára.)

Magyarország. (Vélemények és hírek a lengyel lázadásról; csatázás az ausztriai sereg és lázadók közt; az özszeesküvés alakulása s kormánya Krakóban; elegytudósítások mind a poseni mind gallicziai lengyel zendülésről febr. 18kától egész 25kéig.)

Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

A ngyu magy. kir. udv. Kincstár a körmendi sóhivatalnál megürlt ellenörkődő mázsamesteri állomásra U n z e i t i g János rosenbergi k. sómázsamestert; ennek helyébe mázsamesterré L o s s o n e z y József nyugalmazott es. k. hadnagyot s győri k. sóhivatali gyakornokot; a lippai k. sóhivatalnál J a g a s i e s Alajos előleptése által ürességbe jött ellenörképre B r a u n Erneszt halmágyi k. sófőnököt, ennek helyébe sófőnökké B r u m e n t Miklós ottani ellenört, a tokaji kir. sóhivatalnál M u r g a e s Ignác nyugalmaztatása által megürlt mázsamesteri állomásra J e z e r n i c z k y György sugatagi sómázsamestert saját kérelmére áthelyezvén, sugatagi sómázsamesterré K e l l e r József tiszaujlaki sómázsálót; az imigy megürlt tiszaujlaki sómázsálómásra P a x y István káránsebesi mázsálót, ennek helyébe káránsebesi k. sómázsálót S e h i l d Antal ottani pajtástört alkalmazá.

Vizfani szózat a pest-szegedi csatorna ügyében.

Tagadhatalan életkérdés a termékeny alföldnek a duna-tiszai csatorna. Ennek ügye azonban mint Vásárhelyi mérnök ur mondja, biztos kezek közt van jelenleg; mégis fentisztelt mérnök ur célszerűnek találta „K o m o l y s z ó z a t a t” ez érdemben Beszédes mérnök ur terveit ellen közre boesátani, melyre Horváth József hontmegyei mérnök „Ö s z i n t e s z ó z a t a t a v a l” válaszal B. ur terveit igazolólág. Nem lehet tehát hui munka talán ezek sorában egy viz t a n i s z ó z a t o t i s közre boesátani az annyira egymástól elterő szövatok egyesítésére. Mert miután mind a két vetélkedő fél nemcsak lelkesedéssel a haza java iránt tárgyalja nézeteit, sőt a mellett tudománytal és tapasztalások halmazával gyámolítja terveit, nem lehet s nem illik egyiket is fáradozásért gunnyal büntetni és alacsonyítani. Azonban emberek vagyunk, nézetinkben hibázhatunk, szintűgy tévedhet Beszédes mint Vásárhelyi hibázhatunk, mégpedig igen károsan azon közbizalommal megtisztelt egyszemélyes kezzeiben jelenleg a hazának ez érdembeli boldogulása le van téve. S minthogy ezen ügyben boldogító határozatot sem bel- sem külföldi tekintély nem hozhat, hanem itt csak sokoldalú tudomány és tapasztalás végezhet: félre minden ingerültséggel, büszkeséggel s önmystificatioval, vegyük mindenki munkája és fáradozásának annyit hasznát, mennyit vehetni s mennyit a körülmények s az eddig kifejtett tudományok engednek. Mert ha valamely nemzet jelesei az egymás elleni küzdésben vesztegetik a hon javára fordítható erejüket, nemcsak egymást paralyzálják, hanem az idegen befolyás szükségét idézik elő, mellyel mind ketten hoppon maradnak; a meghívott idegen pedig többnyire helybeli elegendő tapasztalás nélkül roszszabb s még is költségesb tervet készíthet, mint a küzdő felek egyike. Mert ki azt véli, hogy egy 20—30 mérföldnyi tér természetét néhány hónap elforgása alatt minden tekintetben kitanulhatni, az igen tévedez. Ezek szükségesek ehez, gondolkodás és tanulás. Mitévő leend pedig a külföldről meghívott notabilitás? Néhány héti vagy hónapi vizsgálódás után elfogadja Balla, vagy Beszédes, vagy Vásárhelyi ur tervét vagy vonalát, erre fogja alapítani újabb terveit, bárha később az ujonnan lejteteti (nivelliroztatja) is. Különösen ha a külföldi egyed német földi termés a nélkül hogy a belga vagy pomerániai homokokat vizsgálódása tárgyaul választotta volna, ezen egyed a homokföld természetét nem ismeri, s bár egyik, bár másik, bár valami új vonal szerint készítse is terveit, több millió elfecsérlés után az újabb Csörsz árkat építheti meg.

Nincsenek ugyan értekezőnek kezei közt a vonalak fölmérése s lejtésének titkai, még is Beszédes urnak F o l y ó z d á j á b ó l (naviglio) ezeket tanulja, hogy: D a ’ pesti

Duna közép vizsine a bőskei vizsine felett: 3° 5' pesti Duna vizsine csongrádi Tisza színéhez 11° 4' csongrádi Tisza színe a szegedi Tisza színéhez 1° 4' s így Pesttől Szegedig 22 mérföldnyire az esés 13° 2'. Ebből egy mérföldre esik: 3,6364 láb: 100 öltre pedig 0,09091 láb vagy is 1" 1'. Ebből nagyon kiviláglik: hogy Pesttől Szegedig folyó vizü csatornát és állóvizü szekrényes csatornát is építhetni, melly utolsó tápvizeit folyvást a Dunából veendő a nélkül, hogy másutt akárhol is tápvizre lenne szüksége. Ez olly megbecsülhetlen előny, millyen Európa-ban kevés csatorna dícserehetik illy nagy huzatban, s igen kár lenne az áldott természet ezen nagy ajándékát vagy megvetni, vagy bután ignorálni.

Már régibb időben Balla, Maillard és Heppé urak több rendbeli lejtéseket tőnek a duna-tiszai csatorna ügyében részint Szolnoknak több irányban, részint Kecskemét, Csongrádnak s a t. De mind ezen lejtések azt tanusíták, hogy a Duna és Tisza közt létező emelkedett földhát magassága miatt a folyó vizü csatorna lehetetlen, álló vizü szekrényes csatorna pedig a felsőbb vidékben szükséges viz hiánya miatt nem létesíthető. S így az egész terv mint létesíthetlen félre tétetett. És im előáll egy gyakorlatban fáradhatlan férfi, Beszédes ur s hihetőleg így okoskodik: a Tisza Tihelá Dunába szakad s így Pesttől Tihelig annyi a Duna esése mint a Tiszáé, e mellett tapasztalás tanítja, hogy az özszebefolyás felé a két viz között létezni szokott földmagaslatok, lassankint enyésznek s így az özszekekötő csatorna mentül közelebb vitetik Tihelhez, a magaslatok annyival jobban enyészvén a csatornának szükséges ásás mélysége annál csekélyebb leend. Ezen eszménél fogva tulajdon költségén több rendü lejtést tőnek, mellyek eredményit Horváth József mérnök ur a b. Híradó s Jelenkor 1845ki 98ik számában elősorolja, miüül kiviláglik, hogy az emelkedések, vagy is a föld színe a Duna legkisebb vizsínéhez mérve a kijelelt vonalban ekképen áll:

1/2	1/2	1	1 1/2	1 1/2	2	2	12
6° 5'	6° 5'	5° 3'	5°	4°	3°	2° 3'	1° 4'

Azonban az irt mélységek között is olly roppantak találatnak, hogy ha a homokföld természete szerint a csatornát emberi kézzel kellene kiásni, a költség nemcsak a leggazdagabb vállalkozó pénztárát sőt hitelét is kimerítené, de a szállításnak is olly tarifát készítené, melly azt egészen használhatanná tevén megkészülné a Csörsz árka. Mert ha legnagyobb magasság a bugaczi határban a Szekerzés tőnél a Duna legkisebb vizsine felett Pesttől 9 mérföldre 6° 5' az esés elosztása után a Folyózdában (folyóvizü csatornában) ennek mélysége leend 11° 4'. Ezen mélység már kutnak jobban beillenék mint csatornának. És vegyük a feni dézsett lapokban a megállapított csatorna vizének mértékét, fenékén 8° ben, vizsint 12° ben, ha a partok 45° fok alatt létesíttetnek, a mélység 2° leend. Nem hihető, hogy a homokpartok 45 fok hársántéket elfogadjanak; hogy még is a dolgot nagyítani ne láttassunk, vegyük fel azt s így a fenebbi mértékek szerint 0,09091' eséssel lesz a viz közép sebessége*) = 3,3395' 1 másod percz alatt.

Vizsinti sebessége = 3,500'
Feneké „ = 3,186'
S így a vizmennyiség, melly a Dunából a Tiszába folyna: $3,339 \times 12 \times \left(\frac{12+8}{2}\right) 6 = 2104$ köb láb. Hogy vagyunk barátim? Kegyetek a Dunából Tiszába eresztendő vizmennyiség dolgában 100—200, legfőljebb 500 köb láb vizről beszélgetnek, pedig folyóvizü csatornába a fenirt mértékek következtében 2104 köbláb viz folyand. Ez már a bőskei Tiszának csakugyan sok lenne.

Azonban Beszédes ur F o l y ó z d á t (navigliót) javasol, így a csatornába eresztett vizet nem hagyja magára, hogy az ott rombolásokat tegyen, hanem először is a pesti parton vizosztó és szekrényes zugót építtet, hogy a csatornának mindig egyenlő vize legyen, melly nélfogva se rombolásokat ne tegyen, se fenékét el ne iszaposítsa. Harasztinál is javasol egy épületet, melly azonban sem eszmér-

séklő sem vízrendező zugó nem levén ennek az esésre semmi befolyása. Ellenben a félegyházi határban 15 1/2 mérföldnyire a befolyástól egy esésmérséklő csatornazugót javasol, melly az esést kisebbítvén természetesen a vízsebességet is mérséklendi. Lássuk tehát mi lehet itt a viznek sebessége, s felebbi mértékéinél fogva mennyisége egy másodpercz alatt?

Hogy a szekrényes zugón az átkelés könnyü legyen, nem mer értekező nagyobb magasságot venni 5 lábnaál így tehát a 15 1/2 mérföldre szolgáló esés 3,6364al teszen 56,36 lábót, 5 lábbal fogyaszta marad az egész vonalra 51,36 láb esés: 100 öltre pedig = 0,08284 láb = 1 hüvelyk. A felebbi 12 öl felső vizsini 8 öl vízfeneke szélessége 12 láb mélységgel és 0,08284 láb eséssel fognak a csatornában folyóviznek 3,115 láb közép sebességet adni, ennek vizsini sebessége 3,272 láb, fenéksebessége 3,000 láb*) Vizmennyiség $3,115 \times 12 \times 60 = 2240$, azaz az esés mérséklése által a sebesség is kisebb levén a vizmennyiség is lejobb száll. Most már azon kérdés fordul elő: vajjon a fenirt sebesség nem fog e terhére lenni a hajózásnak? Tapasztalás mutatja, hogy az álló vizü csatornában egy közönséges ló ezer mázsá terhet könnyen vonthatat fel és alá; kérdés: ha a vontató ló sebességét 4 lábra veendjük, a csatorna vizsínének sebessége pedig 3,272 láb, hány ló leend szükséges egy nagy gabonahajónak, melly 6 ezer mázsával van terhelve, Szegedről Pest alá vontatására? a felebb mondottak szerint álló vizü csatornában egy illy hajót 6 ló könnyen fog elvontatni, s így a folyó vizü csatornában a mechanika törvénye szerint áll az arány $4^2 : (4 + 3,272)^2 = 6 : 20$, azaz ha ekképen lesz a hajózási csatorna elintéztve, 6 ezer mázsával terhelt hajó felvonatására kivántatik 20 ló. Ugyan kértem Kegyeteket: ohajtható e illy hajózási csatorna, mellyen a terhek vontatására még több erő kivántatnék, mint magán a nagy Dunán, mellynek sebessége középserrel ritkán teszen 3 lábat. Azonban mit tevő lesznek Kegyetek ama 20 lóval, mellyel Szegedről gabonát vontattak? üresen sétáltatják talán azokat vissza Szegedre? mivel a csatorna vize sebességénél fogva magától is alá fogja vinni a hajót a ben levő terhekkal, vagy pedig befogatják ama 20 lovat s a Pesten terhelt hajót ezekkel visszavontatják? Ugyde feltevéen hogy az ismét 6 ezer mázsával rakodott hajó viz mentiben nagyobb sebességgel kíván visszajutni, mint minő a viz sebessége, akkor megint lóerő kivántatik, de kérdés: mennyi? áll ismét az arány $(4 + 3,272)^2 : (4 - 3,272)^2 = 20 : 0,2$ azaz hogy a Pesten terhelt hajó a csatornában 4 láb sebességgel haladhasson alá, 1/5 ló erő kivántatik. Ezt vegyük egy lóra, marad még is alá felé híjában sétáló ló 20—1=19. Ebből az álló vizü csatornára szükséges lömenynyiséget kibuzván, leszen 19—6=13 haszontalanul elvesztett lóerő. Ezen veszteség ugyan csekélynek látszik, de kereskedési szempontból ezt mellőzni nem lehet, mert csak ezer illy hajónál is már a veszteség 13 ezer lóerő.

De mellőzzük még az irt idomtalanúságot is s csak azt kérdjük: vajjon feltéve, hogy a csatorna legnagyobb tökélylyel a fenirt mértékben elkészülend, nem másítja e meg a természet ezen mértékeket úgy, hogy a hajózást nehezítse, vagy épen elakasztja? nem kotor e itt mélységeket, nem tölti e fel a feneket amott, nem fog e itt partjait alámosva a vontatótát minduntalan megrontani s amott a magas hegyoldalt a csatornába zuhantani? Mind ollyan kérdések, miket oldatlanul nem hagyhatunk, ha Csörsz árkat építeni szándékunkban nincsen. Hogy a fenirt eset száz öltre 2240 köbláb vizmennyiséggel egyenes csatornában szerfölött sok, azt az olvasó csak hozzávetőleg is gyaníthatja. Mert a Duna esése száz öltre alig teszen 1/2 hüvelyket, mégis közel 3 láb sebességével partot mos, aláás, itt kotor, pandalosít, amott tölt, vagy kanyarokat képez. Ha tehát a szegedi csatorna esése közel 1 hüvelyk, közép sebessége 3,115 láb, ugyan képzelhetik e Kegyetek, hogy 2 ezer köblábat haladó vizmennyiség a neki kimutatott csatornában nyugton marad? Hisz olly jámbor ó nem is lehet, ha emberi kéz neki annyi erőt adott; mert 3,115 láb középsebességnek fenéksebessége 3 láb, ennyi pedig már fenéken 1 hüvelykvastagságu kövecseket lassankint alábbhengert*). És ha a fenék illy kövekkel nem bir, igen természetes, hogy ott, hol apróbb szemek léteznek, azt megtámadja, kotorja, alább torlaszokat hord össze, majd örvényeket, forgókat

*) Kolozsvártól Gréczi országos nagy csatorna: Beszédes József ur Pest 1839.

*) Eytelwein Hydr. §. 129; tevén hazai mérték szerint 90,9=90,56nak.

*) Vizszabályozási eszméletek §. 6. Buda 1839.
**) Vizszabályozási eszméletek. Buda 1839. 13d. lap.

esinál, 's néhány év mulva minden hajózást elakaszt. Vagy azt véli Kegyetek, hogy emberi segítség a vízi elem ezen elenséges mozgalmának 22 mérföld távolságban elejét veheti? értekező ezen elemi háboruhoz jó szerencsét kíván ugyan, de mégis mintha látná, miképen kacsintgat a Csörsz árka hasonmására.

De tegyük fel még azt is, hogy a partok és fenék elég erősek arra, miszerint a löbbször említett sebesség bennök kárt ne tegyen: de mivel kiszámítható, miképen a fenirt esésnek siettető momentuma sokkal nagyobb, mint a fenékhez ragadás késleltető momentuma; látnivaló, hogy Harasztitól kezdve a sebesség 6 — 7 mérföldnyi hosszant mindig növekedni fog, a félegyházi szekrényzugó közelében pedig lassadni, ebből következik a vízmélység változása is, a sebesebb helyen a mélység kisebb, lassabb helyen pedig az nagyobb leend, így a vontató erő is ingatlag fog lenni, mellyet, hogy a vontatás el ne akadjon, legnagyobb ellenállásra számítva, majd a fen kiszámított 20 lóerő elégtelen leend.

Végre nem lehet nem tudni Beszédes urnak, hogy a Duna sokszor hónapszámra is alacsony állású 's néha annak állása péce fölött nem több 8—10 lábánál. 'S mikor a víz színe a budai pécznél 8 lábát mutat, akkor a csatornában nem leend több 6 lábmélységű viznél; bizony bizony gyakran szárazra kell rakodniok, mivel 6 láb mélységű vízben terhes hajó nem járhat. Az illy hajózás nemesak eddig szerzett becsületét Beszédes urnak semmivé tenné 's nemesak a hazai intelligenciát gyalázná, hanem a megakasztott hajózás tetemes károkat is huzna magántán. Ha mindezt illón felfogni tudja H. barátom, miféle értekező mitsem kételkedik; nem mondandja többé, hogy a folyó vízi csatorna közlekedés dolgában egy újabb és jobb hydraulikának alapja leend, melly egyenesen Beszédes ur felföldözése következtében leszen felvívragzandó; de jól értsük meg egymást: Csupán közlekedés, vagy hajózás dolgában, hanem illően méltányolva Beszédes ur fáradoimat, kísérleteit, költségeit, szorgalmát, rábeszélő hatalmas tehetségét, mint jóbarátja javasolni fogja, hogy módosítsa tervét, több szekrényes zsilippel, kerülje a bugaczi magaslatokat, mellyeket, Kalocsa felé vivén csatornáját, bizonytal elmellőzhet a Duna vízmentében 's nem leend kénytelen hegynek menni, hogy ott borzalmas ásások és vízi munkálatokkal 11 1/2 mélységű csatornát mosasson 's több szekrényes zsilippel fogyaszsa a romboló eséseket, hogy a hajózásnak terhére ne legyen. Ha a csatornának 1/3 hüvelyk esést hagyand száz öltre, akkor leszen a folyam sebessége 1 másodperc alatt 1 láb, mi már a hajózást akadályoztatni nem fogja 's így leszen a hajó vizelleni vontatására szükséges lómenyiség ezen arányból:

$$4: (4 + 1)^2 = 6 : 9 \frac{1}{4}$$

azaz a fenirt 6 ezer mázsával terhelt hajót 9 1/4 lóerő fogja viz ellen vontathatni 's így a lóbeli veszteség 9 1/4 — 6 = 3 1/4 lefelé vontásra nagyobb sebességgel kedviért 1 lovat bevén, leszen a veszteség 2 1/4 lóerő. Ezen intézkedéssel a vízmennyiség leend: 1 x 12 x 60 = 720 köb láb. Ezen vízmennyiség nemesak a Dunában, hanem a Tiszában is érezhetlen leend. —

Miután pedig illy intézkedés mellett minden zsilipes zugónál malmokat építhetni, egyegy malomkőre 25 p. mértő gabonát bevén fel őrlés-mennyiségül 24 óra alatt számítva, a zugók szárazfejein sok szép malmot vagy víz által hajtandó gépeket hozhatni létre és pedig az elszívárgásra, zsilipezésre 's a homokföld elivására és kigőzölgésre perzenként 100 köb lábat bevén fel marad kerek forgatására 720—100=620 köblábvíz: egyegy szekrényes zugóra 5 láb szárazfejet számítván a most irt vízmennyiség forgásba tehet 0,025 x 5 x 620 = 77 1/2 malomkővet, vagy e helyett akár minemű gépeket. Egy egy malomkővet 2 lóerő bevén leszen egy zsilipnél használható 2 x 77,5 = 155 lóerő. És ha tíz illy szekrényes zugó épülend, leszen a rendelkezhető erő nagysága = 1550. Barátim! ez roppant erő, roppant haszon. Emlékezzenek Kegyetek arra, milly bokrosan keresik most külföldiek hazánkban az olesó erőt fonó-kaló-őrlo-törő 's másféle gépek mozgatóására, 's milly sok nehézséggel találkoznak mindenütt, midőn a pestszegedi csatorna legalább is 1550 lóerővel kínálkozik, pedig olyan, hol sem hosszú árkok nem kívántatnak mint patak-malmoknál, sem áradástól sem holtvítzól, apálytól vagy épen kiszáradástól nem félhetni 's így a gyári munka a munkások és tulajdonosok kárára sem télen sem nyáron meg nem szakad, mert ha befagy is a csatorna, a malmot még is foroghatóvá tehetni. Méltassák ezt figyelemre hazám nagyai, 's tehetősei: vajjon nem itt célirányosan épült malmokban készülhetne é a legszebb bányái liszt világkereskedésre használandó? nem lehetne é itt legolcsóbb erővel pamut- és gyapjufonó gépeket állítva posztószövet 's karton-takácsokat boldogítanunk? Ne ijedjenek el a fenirt 3—4 öl mélységű árkoktól, mert ezeknek akár kézi akár vizerővel kidolgozása nem meggyőzhetlen költség. Mint ezt

Horváth József mérnök ur a Jelenkor 1845ki 96dik 's több számaiban megmutatta. Megbecsülhetlen ajándoka a jóltevő természetnek hazánkban, hogy a Tisza mélyebben fekszik a Dunánál és mégis e két folyamot nem magas hérczek, vagy havasok választják el egymástól, mint olasz, francz, spanyol és a német földön; hanem esekély emelkedési síkság. Ennek következtében a Dunát a Tiszába eresztve Folyózdát alkotva majd megmérhetlen erőhöz juthatni. Ezen roppant erőnek hasznát venni nem tudni, vagy nem akarni: nem esekély foka lenne a butaságnak, vagy indolentának. Pedig ha megtekintjük sík földű hazánk több vizeit, minők részben a Tiszán és Dunán kívül a Dráva, Száva, Mura, Kapos, Sió, Lajta, Vág, Garan, Ipoly, Sajó, Bodrog, Szamos, Kraszna, Berettyó, Körösök, Maros 's több apró vizeink, tapasztalni fogjuk, hogy megmérhetlen kincs rejlik ezekben, mind mechanikai erő, mind gazdaság tekintetében. Mert a folyók különféle néveauja (lejt-színe) a róna földön nemesak malmot 's más erőműveket, hanem rét-és földöntözést is esekély költség után lehetővé teszen: mi más országokban a hegyek nagysága miatt vagy egészen lehetlen vagy ahoz tömérdek költség után csak igen korlátozott sikerrel juthatnak. Illy természeti ajándokok mellett tehát a pestmegyei 's kiskunsági és több duna-tisza-közi homok mindig csak a szellők szárnyain lebegjen? mindig csak tüdővést terjeszzen é maga körül? nemesak haszontalanul, hanem jobb földek elrontásával is mindig károsan működjenek az itt létező homokbuckák? mikor a Dunának legfőbb vizei jóval magasabban állnak mint az irt homokföldek színe és területe; mikor a magas Dunából ezen haszontalan homoktérnek talán legkisebb pontjai is öntözhető és így termékenyíthetők? Mert a fűltetések részint nem sikerülnek, részint bár törvény legyen irántok, az ültetéseket meg sem kísérik, hanem dől a pusztító homok mindenfelé szabadon 's a legjobb földeket is elborítja a helyett, hogy maga legkisebb életmet teremne.

Ha ezenkívül meggondoljuk, hány ezer rongy patak 's még ennél rongyabb száraz-malmok vannak a hazánkban, mellyek korpás (paraszt) lisztet őrölvének a nagy isten áldásit oktanalul pazarolják eladásra megtakarítandókat: mennyi ló, ökrök 's ember működik ezekben szánandó nyomoruságban, mégis mennyire károsul malomvármok és lopás által a szegény földműves! tizedét veszi hazánkban a legrosszabbul őrlo molnár is az őrlendő gabonának munkadíjúl, mit a lopás sokszor még inkább sulyosít: midőn külföldi országokban Ausztriát kivéve a szitáőrlelésbér a 16ik vagy 20ik mértő. Sőt Poroszországban, hol a molnárnak lopni igen ritkán sikerül, a legtisztább szitás (pille) őrlelésnél a 16ik részt is sokalja a szegény földműves! 's inkább burgonyával él, mintsem malomba vigye gabonáját, hol annak 1/10 részét elfogják, — és mi szegény Magyarok? — Igaz; hogy a patak-és folyóvízi malmok építése 's használása hazánkban királyi haszonvélt 's így csak a földbirtokosnak tulajdona; e mellett a vizimalmok hosszú árkaik, zugóik, épületei 's ezek fentartása, a vizrombolások helyre hozása, apály, dagály 's fagy által használhatlan léte miatt igen költséges: ellenben a szekrényes zugók mellett épült malmoknál mind ezen nehézség mellőzötté a malomvám idővel a földnép javára alább szállhat: sok ezer szárazmalomban dolgozó lovat és ökröket megkímélhetni, a megkímélt termékeket eladásra használhatni, e mellett pedig a csatorna hajózható is leend. (Vége következik.) G á t y.

Veszprém megyei közgyűlés. *) Febr. 10.

Megyének egyhangu életét ha nem is esekélyre, mit azonban még sem tagadhatni, de legalább szóra, férfias nyilatkozatokra ébreszté folyó hó 3án megnyitott közgyűlésünk. Rég ideje annak, hogy tollamat buzgóbb részvéttel nem hegyezém megyei közlés-fogalmazásra, mint ez alkalommal, mert ki tehet arról, hogy magaslatló szóvirágokkal se-hogy sem tisztelhetjük a két haza olvasó közönsége előtt tehát a legnagyobb nyilvánosságban, a jegyzőkönyv olly értelmű határozatot, mellyek olveink 's meggyőződésünkkel, sőt tiszta lelkünk egyetlen ohajtásával ellentétet képeznek. E' helyzet ránk nézve annál is fájdalmas volt, mert szép fekvésű 's jól népesített megyénkben olly erőt láttunk némel melyek politikai fősvenysége miatt szándékos renyheségre kárthatva, melly szerencsésb körülmények 's más irányu vezérlők alatt a haza főbb teendőiben legnevezeteseb tényezőkkül használhattak volna; azonban e' pangás hála istennek! rövid volt, 's inkább erőt szerző szunnyadásnak, mint élettelen álonnak nevezhető; mi felébredtünk, még pedig olly tiszta és egészséges szemekkel, mellyekről nehéz hinni, hogy e' mozgalomdús idősokban valaha ismét mákony zsákmányai lehetnének.

Gyűlésünket szeretett főispánunk ó exclja nyitá meg a tanácskozások feladatához mért jeles beszéddel, mellynek egyes kitételei a bölcs kormányfőruinak értelmes tapintatát tanusítván, a rendek által helyeslő tetszéssel üdvözöl-

tek. Megnyitó beszéd után ó exclja tervet nyújtott be a rendeknek, melly szerint börtönépületünk lenne javítandó; ennek szükségét általában érezők, azért megvizsgálására bizottság neveztetett, melly kimerítő véleményét 's javaslatát jövő közgyűlésre benyújtja. Ki rabjaink mostani szállását megpillantja, habár a maradjunkféle osztály legerélyesb hőse is, lehelten föl nem kiáltania: „orvosoljuk a közromlást;“ 's csak illy alkalomkor győződhetni meg élethíven a mult országgyűlés ama balfogásáról, miszerint a büntető codex törvénygy szentesítettését elfogult nézetekből akadályozá, pedig azon kidolgozásban a börtönrendszer van legezészerűbben fogalmazva, habár a kölesönös üzenetek e' részben is tetemes javításokat tettek, mellyeket sokan igen hajlandók inkább rontásoknak bélyegezni. — Miként széles országunkban mindenütt, úgy nálunk is a közmunkák rendszeresítése foglalkodtatja most a rendeket leginkább; egyik gyűlésünkől ezek igazságos osztályozására választvány neveztetett ki, melly szem előtt tartva a törvényrendeletét, adná be javaslatát az iránt: mikép lehetne ezen közmunkákat legezészerűbben azaz úgy használni, hogy a nép, mellynek vállait a nélkül is nehéz teher nyomja, általa tetemesül ne terheltesse, 's a megye is hasznát vegye a számos napszámának, mellyeknek az eddigi kezelés gondatlansága 's a miatt, hogy róla számolni vagy nem kellett, vagy ha kellett is, ez minden szigorubb vizsgálat nélkül megtéphetett tetszés szerint és egyoldalulag, fél része siker nélkül enyészett el! E' választvány jelentése ez alkalommal két ülésben tárgyalatott, 's a jelenlevők azt pontonként jól megvitaták, mi világos jele annak, hogy a nép állása ezental nem leend 0 az egész számok előtt 's hogy hatóságinkat eleve készítgetjük az annyira rettegett felelősségre; mert hibábat az élet reánk érlelé az átalakulást 's a naponként nagyobb tömegekben jelentkező szükség elkészíté annak rendszerét is, melly ellen szabadtékok elavult vetoját többé nem lehet az, mi volt annyi századon keresztül! Jó uton haladni, könnyen é gyorsan közlekedni, természetünkért 's ipar- és kézműveinkért becsületlen nyereséget huzni nem adatik ingyen, — ezt kell érdemleni; ki évenként sok kamatot akar zsebeibe rejteni, annak tőkét is illik szaporítani, valamint megnyitni a forrásokat is, mellyekből e' tőkék kamatozandók. Ns Veszprém megye rendei felfogák ezen igazságot 's azért a közmunkák elrendezésénél olly alapot vettek föl, mellyre egykor saját tartozásaik is biztosan nyugtathatandók. A' tisztesbék szinte kötelezetnek e' közmunkákban részesülési úgy, mint a törvény parancsolja. Pápa város 's még néhány község közönsége a reájok vetett napszámok mennyiségében sérelmet látván a közgyűléshez folyamodást nyújtának azok csökkentését kérőleg, de a rendek a határozat vagyis a választvány nézete mellett maradtak.

Pestmegyének isméretes körlevele a horvát sérelem ügyében szinte szőnyegre került. Az ellenzék nem kissé lepte meg, midőn épen azon párt, mellytől a levél félretétel hitte indítványoztatandónak, a horvát tartománygyűlés részéről egyenesen alkotmány sérelmet látott 's azért azt országgyűlésre küldendő követéinknek utasításul adatni kérte; az ellenzék üdvözle é' térer a mérsékletet, melly mintegy kiválólag a conservatívek számára jelöltetett ki, azért nem is ellenzék ók az indítványt, egyedül azt kívánák hozzá tételni, hogy Pestmegye szellemében felírás tetesék ő felségéhez, jobbágyi alázattal figyelmeztetve a hibás eljárásra; ez új fordulatot adott a kérdésnek, okok és ellen-okok voltak a legloyalisabb parlamentaris modorban előadva, mellyek a felszólaló megyének éberségét testvéri jó indulattal dicsérve az ügyet sérelemnek elismerik ugyan, de a felírás, elhagyatni vitaták. Horvátországról levén szó, a rendek alkalmat bevénnek e' melléktartomány polgári és politikai viszonyai taglalására, nem ugyan belügyeire, hanem arra nézve: mi viszonyban áll Magyarországhoz? ezen tekintetből kívánták hogy Horvátország három megyéji is, nemkülönben mint a magyar és szlavóniai a magyar országgyűlésre egyenként két követet küldjenek, kiknek választása a magyar megyékével azonlag történnék 's utasításuk elkészítésébe a megye keblében létező minden törvényhatóság folyjon be. Az elnökség ezen több mellékágra szakadozó indítványt öszpontosítva határozatképen kimondá: hogy Veszprém megye a horvát tartománygyűlés határozatát sérelemnek veszi 's követéit utasítja annak országgyűléseni pártolására, midőn egyszerűsind indítványozandják: hogy Varasd, Körös és Zágráb megyék két két követ-küldésre köteleztesse a magyar országgyűlésre. Hont levelét is olvastuk, mellyben az előbbi körlevelet semminek vétetni kívánja; elmosolyodtunk 's a levelet tudomásul vettük. —.

Ugoceamegyei közgyűlés. (Ugoceából febr. 22kén.) Közgyűlésünk mult héten folyt le. A' megyei állapotot hún tükröző alispáni jelentés szerint a' közelebb mult idő terhes aggodalmak közt vonult el felettünk, mert szá-

*) Nem rendes levelezőnkül. Szerk.

bályozatlan folyóink's lapályaink példatlanul áradván kipótolhatlan károkát okoztanak, a' naponként kártékonyabban pusztító marhavész pedig adózóinkat élelmük fő alapjától fosztandja meg. A' megyei pénztárakba közlekedés fenakadása miatt kevés pénz folyhata be, ámbár a' régi adózó bírák tartozásai 1825től pontosan kiszámítva 's bevételeik iránt czélszerű rendeletek is vannak hozva.—Takarékmgátárunk kölcsönei a' nehézdíók miatt az alapszabályok ellenére sok részben kin maradoztak. Ennyiben szomorú volt megyénk állása — kedvező azonban a' közbátorság, rajjaink kevésb száma 's a' közigazgatás-szolgáltatás tekintetében.

A' helytartósági körlevelek tárgyalása után magasztos érzelmek közt hallgatuk végig dicső nádorunk ó fenségének f. e. január 8d. tartott közgyűlésünkől hozzá intézett 's magas hivatalkodása 50ik évének szerencsés beállításán örvendőző felírásunkra adott kegyes választát, mert minden belője híven tükrözé a' magas lelkületet vissza, mellynek az kifolyása vala; — tartalmát mint nagy becsű emléket a' megye jegyzőkönyvébe igtatni rendelé! a' község szellemi élvezetére hadd álljon itt belőle néhány lelkes sor; „fogadják a' Rk. egy részről irántam mutatott igaz hajlandóságukért, más részről nem érdemeimnek ugyan, mellyeket mint tisztviselő, kit köteleesség vezet, el nem fogadhatok, hanem őszinte törekvéseim elismerésökért hálás köszönetemet oly érzéssel, milyen Hozzám intézett becses levelük minden szavából kiüdüöklök, fogadják azon ünnepélyes ígéretemet, hogy valamint minden gondom 's ügyekeztem, úgy életem hátralevő része minden erejével 's tehetségével a' Haza java 's boldogságának eszközzésére, úgy egyszersmind ezen megye üdvös intézkedéseinek minden telhető módon leendő sikerésítésére lesz mind végig szentelve“ 's a' t.

A' megyei levelezések közt legérdekesb volt Pestmegeye levele a' horvát ügy iránt. A' megye Rendei kerülni akarák keserőségekre vezető elemzéseit a' horvátok egytörédke közt az anyahaza iránt fenálló gyűlölségnek 's okáinak — mert előjövendőnek hiszik az időt, midőn a' méltatlan gyanúsításokért felszólalának bennök a' lelkiismeret furdaló szava — hazafi gondoskodásukat egyedül a' tartománygyűlésnek a' nemesek egyenkénti befolyásuk 's a' turopoliaiaknak Zágráb megyéhez való viszonyaik iránt hozott határozatokra kívánták kiterjeszteni, mert úgy van a' megye meggyőződve, hogy miután a' törvényhozásba egyenesen 's közvetlenül választott és utasítással ellátott követje általi befolyása a' magyar nemesnek legsarkalatosabb alkotmányos jogát képezi, e' jogot pedig a' külön külön képvisellel nem bíró horvát megyék nemesi a' tartományi gyűlésben választatni szokott országos követ által gyakorolják, őket midőn a' tartománygyűlés e' tárggyal foglalkozik, az érdekelt jognak használatából mint egyedül a' köztörvényhozás alá tartozóból a' helyhatósági természetű tartománygyűlésnek legélesb sérelem nélkül kizárni nem lehet. Azért hogy a' surlódásra okul leginkább szolgált ezen kérdés által a' nyugalom tovább ne koczkáztassék, e' megye rendei legczélszerűbbnek látnák mind a' három horvát megyét külön képvisellel a' köztörvényhozásba felruházni 's ekkor a' tartományi gyűlés egyedül helyhatósági tárggyakkal foglalkozván, közalkotványi jogokba való minden avatkozása 's hitelölég ez által a' feszültség legfőbb oka is megszűnik — melly eszme azonban a' közországgyűlés elibe tartozván, hódolattal kéri meg e' megye kegyelmes fejedelmünket, hogy annak beállításáig a' tartománygyűlési határozatok szentesítését mellőzni 's azokat országgyűlési tárgyalás alá bocsátani kegyeskedjék.

Teljes mértékben pártoltuk Nógrádnak hazánk jeles fia Horvát Istvánnak nagyhirű könyvtára megszerzése iránt kelt körlevelét, valamint Szathmár városának a' Fuchs Adolf által keblében felállítani szándékolt nyomda ellenében érkezett helytartósági tilalom iránt pártolásra felkérő levelét — mert tagadhatlan, hogy tudományos és társadalmi művelődés, ipar 's kereskedés, fekvés és 18 lélekre rugó népesség tekintetében Szathmár e' vidék első helye 's jövendője oly szép: hogy az ország ezen vidékének hihetőleg legjelentékesb tartományi városát képezendi, azért minden tekintet kívánván, hogy illy helyen egy jól rendezett nyomda, melly czélszerű szabályok mellett különben is nem hogy ellentétben sőt teljes öszhangzásban áll a' státus czéljaival — a' nm. Helyt. tanácsot e' megye is buzgó tisztelettel kéri, hogy a' többször említett nyomda engedtessek meg. — Hont két rendű körlevelei egyszerűen tudomásul vétettek. — Megdöbbenve értők meg egy számvevői jelentésből, hogy szbiráink által a' termések 's fogyasztásnak viszonyaival tett öszszeírás nyomán — a' megyei népességnek jövő aratásig leendő kitarására szükséges mennyiségből 64,240 köböl élet hiányzik; kétségbe kellene esnünk a' nyomorult nép aggasztó jövendője felett, ha nem biztatna némileg a' remény, hogy a' hegyközi népségnek életmét nagy részint az általa bőven természetni szokott, de az öszszeírásba nem foglalt burgonya, 's a' földesurasági sok helyen meglehetősen ellátással bíró magtárak könyörü-

letes segélyei, habár szigoruan is de talán annyira még is fűdözendik, hogy az 1817ki iszonyok az emberbaráti szívet gyötrelmekbe ne ejtsék. — Meg kell említenem, hogy a' magyar központi vasutttársaság igazgatósága egy megyénkbeli birtokossal talalfák iránti szerződvényét itten betábláztatá, szerkezete német volt és a' magyar törvény annyi kedvezéseivel biztosított 's a' magyar haza szívében működő társulat igazgatóságának nemzetiségünk iránti azon figyelmessége, hogy még a' nyilványosságra szánt oklevelet sem a' haza diplomatikai nyelvén szerkeszté — keserűen fájt a' Rendeknek 's megkérni határozzák a' nm. Helyt. tanácsot, hogy magas befolyását e' tekintetben is nemzetiségünk igényei érdekében használni kegyeskedjék — fájdalom! nálunk is beállott már az állandó csódtörvényesség kinevezésének szüksége, — örülni tudánk, hogy a' lapok végén álló hivatalos tudósításokba eddig megyénk neve elő nem fordult, de sic fata tulere!

Hadd álljon még e' tudósításokban egy kellemetlen tárggy, melly bár soha ne érdeklette volna megyénk közszönyegét! de ha már illy erkölcsi csapásnak reánk kelle nehezülni — a' nyilványosságtól azt nem rejthetni el. Megyénk főadószedője T. G. nyereszkedési társulatban állott a' tiszajlaki bíróval, ki is jogait csorbíttatni nem engedvén, fényes nappal 's közüzetán főadószedő ur által előbb a' bíró neje erkölcselsten, szemérem-sértő kifejezésekkel illették, utóbb a' bíró is általa 3szor lehundsvutottatik, mit a' megtámadott keserősége érzetében ugyanannyiszor viszsatorlott. E' botránynak hirtelen híre futott 's becsületére kényes tisztikarunk közt csak hamar elterjedt a' hír, hogy magát így beszennyezte tisztel tovább árnyéktalanul szolgálni nem lehet. Elérkezett a' gyűlés, főadószedő ur a' fölöle tornyosult vészt megelézőndő, mindjárt gyűlés elején elmondá az eseményt 's megvizsgálásul küldötséget ó maga (!) rendeltetni kért. A' küldötségek harmadnapra referált, a' vizsgálat az egész botránynál igazolá 's annak egész okát főadószedő urra sulyosítá. Elkézdtek a' viták. Egy töredék mondá, hogy hivatali kihágás nem lévén e' tényben, az illető tiszt megfelledekezéseért dorgáltassék meg, a' többi tiszt karra pedig abból legkisebb homály sem hárul. Másik élénken vitátá, hogy midőn egy tiszt annyira beszennyezi magát, az az egész tisztikart behomályosítja. És rögtön elhagyá székét a' lelkes első alispán 's vele az egész tisztikar. Híjába sürüdték a' tisztikar mellett felszólalások, híjába hangzottak el m. főisp. helyt. ur meleg felszólításai — a' tisztikar beszennyeztének mondott pályaterére többé föllépni nem akart. Illy abnormalis helyzetben, h. tó ur hatóságában nem állónak mondván hivatali kihágást el nem követett tisztre szabni felfüggesztést, az árván maradt közigazgatás iránti aggodalmában két tbró által tudtául adatá főadószedő urnak, hogy illy esetben önkéntes lemondását tőle megvárja, ellenkező esetben kénytelen lesz 45 nap alatt tisztválasztást tartani 's akkor ót, mint magát erkölcselstenül beszennyezőt 's illy nagy zavar okát a' kijelölésből kihagyni. A' küldöttek eljárak tiszteikben, főadószedő ur személyesen jelent meg 's nyilványítá hogy ót csak bírói ítélet mozdíthatván ki hivatalából, abból ki nem lép. Így el vala ugyan vetve a' koczka, mellynél fogvást a' tisztikar tárczáit többé vissza nem veheté — de helytartó ur az egész ügyet legfelsőbb helyre terjeszteni igérvén 's a' Rendek egy része az onnan jövendő végzésben mint ítéletben megnyugvását nyilványítván, ismét kérte a' tisztikart: engedjen a' hazafi 's polgári kötelességintő szavának 's magánydolog miatt ne tegye illy kényes tisztikar meghatva közügyiránti buzgalmatól a' helytartóit igérvén 45nap alatti beváltásának egyedüli föltétele mellett, ideiglen, mint mondatott in forma provisorii, tárczáit elfoglalá. Illy keserű napja megyénknek talán alig volt, excidat illa dies aevoi! — a' husár 9 xra emeltetett. Jövő közgyűlésünk május 10kén.

Nem mulaszthatom el hazafi benső örömmel tudatni, hogy az olly nemes buzgalom által hón felkarolt tiszaszabályozási nagyszerű vállalat jövendője megyénkben is fölmelegíté a' kebleket 's folyó hó 18kán egy népes öszszjövetelben megyénk számos birtokosai öszszeállottak 's, a' z u g o e s a i t i s z a v ö l g y i t á r s u l a t o t (**) megalakíták, elnöknek mélyen tisztelt főispáni helytartónk b. Perényi Gábor ur, képviselőnknek, megyénk ez iránt már eleve meg-

*) Így tehát egy szakasszal ismét közelebb jut kiegészítéséhez a' tiszavölgyi társulat láncolata! — még a' s a j ó h e r n á d i szakasz van hátra, mit fömél. Brezenheim Ferdinánd hg 's Péchy Emánuel gróf buzgóságuk, az illető kettős folyampart birtokosaiétul gyámoltva, minél előbb létesítend; — továbbá híjánzik a' k ö r ö s - m a r o s i szakasz kiegészítése, mellynek teljessé alkotásához ns Békés és Csongrád megye Rdeinek és Szeged városának példájok után Bihar és Arad megye Rendei is kétségtelenül minél előbb járulandnak; végre a' esajkáskerületi szakasz volna még hátra, mi hiedelmünk szerint, minthogy itt a' tisztatorkolat közelében tömérdek mocsárság rendező kézre vár, magának a' kerületnek jobbléte miatt is előbb utóbb létre jövendő. Szerk.

kért lelkes főispánja b. Perényi Zsigmond és megyei főjegyző A b o n y i I s t v á n k ö z a k a r a t t a l 's bizalommal választattak. A' központi választvány jelentésében javasolt szerződvény helybeli körülményekhez alkalmazva a' társak által aláíratott. — Ennyit mostan e' fontos ügyben előleg — az itteni körülmények's nézetek tájékozásáról más alkalommal bővebben. *)

Sopronymegyei közgyűlés. (Folyt. és vége.) Ezután Pestmegyének a' horvát ügyben hozzánk érkezett levele véteték tárgyalás alá. Először szólt Sz. K. 's hoszszu beszédben, mellynek fele is igen igen sok volt, elmondá, mikép ó Pestmegyét ez ügyben competens bírónak nem tartja; hogy írhattak volna a' horvátországi megyék 's Pestmegyét senki sem bizta meg. Elmondá, hogy egy tulzó pesti vezér lerándul Zágrádba, pár nap ott mulat 's azt hiszi, hogy már belé van mindenbe avatva 's vaskos szavakkal megrová Pestmegyét, a' dolog érdemére nézve, csak az usust tagadta a' turopoliaiak részéről 's azért megíratni kívánta Pestmegyének, hogy hasonló levelekkel, mellyek írására különben sem tudja, ki hatalmazá fel, ne alkalmatlanokdjék többé nekünk! L. M. az előtte szóltak okait rendre czáfolás alá vevén felszólítá különösen a' becsődített köznemességet, hogy magukat elámitatni ne engedjék. N. S. szinte Sz. K. beszédjét vevé taglalás alá megfejté, mikép ha a' turopoliaiak szavazási joguktól egyszerű parancs által megfosztathatnak, ugyanez történhetik a' különféle vidéki praedialis nemesekkel is a' megyékben. — A' sérelmet különösen abban látta, hogy alkotványos jogtól patens által fosztattak meg. Főisp. h. azt fejtegeté, mikép ezen jogok gyakorlatába vélellenül csuszak a' turopoliaiak 's kárhözthatá az usust, mellyet akkor nem győzött eléggé isteníteni, midőn a' törvénysséki elnökségről volt szó. L. M. nem engedé meg, hogy a' velünk egy alkotvány alatt élő horvátok illy jogadás vagy elvevés körül befolyásunk nélkül intézkedhessenek 's egyenesen kimondá, mikép ezen zavarok forrása egyes személyben rejlik. Pest több kifejezésit ó sem helyeslé; de illy körülmények közt menthetőknek állítá. F. J. szomorúan tapasztalá: mikép az illy jogesonkítások már hazánkban is lábra kezdenek kapni 's megemlíté a' legújabb Mosony megyében létre jött határozatot is. Sz. L. a' separatio eszméjét már rég lehele sejtteni; de Magyarország a' formalítások hazája 's a' magyar nemes ember diplomatikai adat nélkül pipáját sem örömet veszi ki szájából. Most azonban itt már tettek fejlődtek ki, mellyek annyival több figyelmet igényelnek, mivel hiedelme szerint nagy részben egy nyomatékos kül elem befolyásának szüleményei. A' nemzetiség iránti aggodalmat csak ügyünk tartja, és azt hiszi, hogy ha a' horvát egyház a' magyartól elválasztatik, a' keleti egyháznak veti áldozatul magát. Szomorúan emlité meg: mennyire gyengítettünk az illy elszakadások által 's nem leend erőnk gátat vetni az alkotványellenes törekvéseknek. A' turopoliaiak ügyét ó sem ez uton, mellyen az eldöntetett, véli elintézhetőnek 'stb. Egy papi személy megütöközvében abban, hogy Kossuth, ki nem rég a' horvátoktól elszakadást emlegeté, most épen az ellen ó indítványozgat; gr. V. H. azt állítá, hogy valamint Magyarorszában a' zavarok nem történnek intéző befolyás nélkül, ugy a' horvát bajok is kiszámított akarat követkevényei 'stb. Egy idegen szónok azt állítá, hogy a' turopoliaiak e' jogba korteskedések által furták magokat 's a' hely méltóságával legkevésbbé egyeztetethető parabolákkal fúszerezgeté elő adását. Egy másik előhozá, mikép a' turopoliaiak ugy is személyesítve vannak grófok által 'stb. hogy nem panaszkodik Horvátország 's több illy okot, mikkel nem akarván az olvasót untatni, röviden azt érintem, mikép a' reggeli tíz óraker kezdett 's délutáni negyedfélkor végzett vitaközás eredménye az lón, hogy Pest levele nem pártolattik. Ezután törvénysszéki t. bírák választattak az uraldalmi ügyviselőkből! Igen is belőlük; mert övék az ország, a' hatalom és dicsőség. — Annnyiból azonban még is jó, hogy az uriszéki ítéletek reformáltatni így bizonnal soha sem fognak. Az oppositio közül nem választottunk. Másnap előszer is Pestmegeye levele vétetett elő, melly a' honti események nyomán intézetett hozzánk. R. nem hagyott senkit szóhoz jutni, rögtön saját véleményét erőteté ránk, melly szerint az új rendszerre nézve már megyénknek tudva van véleménye 's Pest levele tudomásul vétessék. Ezután elővetetett Zágráb levele a' varasdi örökös főispán törvénytelen elmozdítására ügyében, melly tág mezőül szolgált az új rendszernek már is olly vastagon mutatkozó követkevényeit rajzolgatni. Sz. K. ismét azon kezdé, mint tegnap, hogy miért nem ir hát Varasd megye? M. törvényből mutatá, mikép örökös főispánt illy módon elmozdítani nem lehet 'stb. 's igen szépen megfejté annak is okát: miért nem ir ez ügyben azon megye,

*) Ezt minél előbb szíves bizalommal elvárja a' sz.

hol a törvénytelen elmozdítás ellen tett protestációt felolvasó szbirót is kiugrátták a teremből. Sz. visszament Pest levelére 's különbözőnek állítá annak tárgyát az előbbi hozzánt intézettől, miután ez a több megyében okozott zavarok 's fegyveres erő használata következtében küldetett hozzánk 's terjedelmesben rajzolván a megyék jelen állását kimondá: mikép azok ugy szólván törvénykülvü állásba helyeztetek, 's állítá, hogy így, mint most vannak, kivált midőn a kormány cselekvőleg működik, alkotmányos szabadságot biztosítani többé nem elégségesek. A baj egyik fő okát abban is keresé, mert ugymond a magyar ember közt mindenre találkozik ember. Állítá tovább, mikép a katonai erő között gyakorolt szabadságot valódi szabadságnak nem mondhatni. Mert az illy hatalom ellenében hiában keresünk törvényt ótalma alatt biztosítékot, 's azért méltán azt kérdezhetjük, hogy vajjon hol van az alkotmány? Mert, folytatá, hol garancia nincsen, ott alkotmányt képzelni nem lehet. Átment azután a zágrábi levélre 's nem foghatá meg, hogy találkoznak, kik még azt keresik: vajjon Zágráb levele hiteles adatokon épül é? A megyéknek, ugymond, több kormányhatósággal vannak levelezései, 's mit szólnának, ha ezek is kétségbe vonnák hitelességünket, mit minnagunk tenni nem vonakodunk 'stb. pártolá Zágráb levelét. Sz-i, felhívá a conservatív részt egyesülésre az oppositio ellen, miért volt is mit hallania. Szóltak még többen, jelesen L. M. felhozá, mikép megyebeli helytartónk is ő hgsége örökös főispánunk ajánlatára neveztetett ki, 's az Erdődy család meg sem hallgattatott; de mind ez hasztalan volt. A hoszsza vita rövid eredménye ismét a „tudomásul vétetik lón“ 's így haladtunk uraim! ismét néhány nappal az 1846ik év végéhez.

K. J.

Josephinum (Józsefkülvárosi árvaintézet Pesten.) Alkalmat vonk utolsó előtti számunkban megígérni az olv. közönségnek, mikép a Josephinum című árvaintézet körülményit 's mibenlétét bővebben fogjuk megismertetni. Adott szavunkat im ezennel beváltjuk. Mindenek előtt némileg irány szempontul szükség említnünk, mikép főleg illő alkalmakkori megemléstés, tárgyalásai 's a mennyiben még némely fény- vagy árnyékoldalaik nem tudatnak 's orvoslattal vagy utánzásul, sujtásul vagy kitüntetésül egyszersmind kiemelést érdemelnek, kellő megismertetését is adni hasonló jótékony 's üdvös intézeteknek annál inkább tartozik az időszaki sajtó köréhez, minthogy ennek egyik legszebb, legdicsebb, legelvitathatlanabb feladata: közösíteni mindent, mi az álladalom tulajdona 's örködni annak minden egyes érdeke fölött, miknek összességé társadalmi közjóllétet, közboldogságot alkot. És ez aztán amaz épület, mellynek áldásteljes tetője alatt milliók és milliók megférnek 's eléggülten futják meg — kiki hivatása szerint — pályáját polgári rendeltetésöknek. Hogy amaz összesen közjóllétet képező érdekek sorában nem utolsó helyen állnak a státus jótékony 's üdvös intézetei, azt olvasóink közül, ugy hiszszük, kiki elmérei 's annál fogva annak vitatását itt szükségtelennek tartjuk, de már kevésbbé szükségtelennek véljük azt néhány szóval — bár soha eléggé nem ismételtetve megérinteni 's illetőleg kimutatni, mikép a jótékony intézetek első rovatában legméltóbban állnak az árvaintézetek, mint olyan tényezői a státusnak, mellyekben — hogy magunkat röviden és pedig képeken, tehát annál vonzóbban kifejezzük, számos virága mentetik meg a társaság életfájának nemes gyümölcs- és eredménykülvü elhervadásától. Megfosztatva legtermészetibb gyámolattól, anyától vagy atyától vagy mindkettőtől, a világfolyam örökös tétongásu örvényébe dobatik a szerencsétlen gyermek; árva lesz; és árvaságával öröklé ez állapot minden iszonyait: a nyomort, szűkölködést, nélkülözést, szolgaságot, megvetetést, bánalmakat, testi és lelki fájdalmakat 's minden bajt és szerencsétlenséget — csak irigységgel nem gyötirik, mert hisz ki irigyelne az árvák helyzetét! Ha a sors különös kegyéből jószíviük kezére nem kerül, eltéved a roszszak lélek- és szívölő gyülevészébe mint bárány a farkasok közé, — osztályosa lesz az emberiség salakja nyomorának, szerencsétlenségének, részese leplezetlenül elkövetett, botrányt szülő büntényei 's alacsonyágának. És míg a nép e salakja kelő nevelés által az emberiség magasb fokára nem emeltetik, a közé tévedt árvák sorsa is örökké csak oly iszonygerjesztő maradand. És kinek nem esnek meg e' helyzetén szíve? Már a legelső törvényhozó második könyvében (Exod. cap. XXII. vagy 22) mondatik: „özvegnyek és árvának nem fogsz ártani“ 's több hasonértelmű rendeletre 's intésre találunk intései közt szerzeszt, valamint az új szövetségben is; de az árvák 's ügyefogyottak ügyét hatalmasan felkarolni leginkább az újabb kor szelidebb 's jótékonyabb szellemének hagyott fen, alig létezvén Európa civilizáltabb országai 's tartományai közt egy, mellynek főbb városai czélszerű árvaintézettel nem bírnának. S valóban szinte csodálhatni, hogy Pest, Magyarország fővárosa, 1840 előtt nem birt illynemű hasznos intézettel! Még ugyan 1837ben pendített meg alkalmilag annak eszméje, midőn ugyanis fons.

Nádorunknál, kit hogy az ég ura még sokáig tartson, ez alkalommal sem mulaszthatjuk el kívánni tiszta szívünköl, a midőn, mondjuk, Nádorunk ő fenségénél, életveszélyes betegségéből felgyógyulván örömet és szerencsekívánatit jelentőleg tisztelkedvén Pest város küldöttsége, 's ennek emléket tanujellel is örökíteni kívánván, ez iránt ő fensége előtt hódolattejesen nyilatkozott: azon gyönyörű szerény válaszra méltattaték, miszerint, ha csakugyan kívánja felgyógyulástani örömet tanusítani „árva-intézet“ alapítással tegye azt emlékezetessé. Kimondatott az ülvös ige, és Pest v. jótékony szellemében meg is foganszott, minek folytában a városi tanács és választó polgárság tagjaiból bizottság szerkesztetvén, ez a szükséges előleges tanácskozásokra 's önkéntes adakozások gyűjtésére bízott meg. Ez utóbbi lépés kívánt eredménynyel is lón korszorúzva, mert a bel- és leopoldvárosban intézett gyűjtések a legszebb kilátás 's reményre jogosítanak, miszerint a város többi részei is hasonló arányban fognak az üdvös vállalat létesítéséhez járulni. De közbejött a Pest város évkönyveiben örökké fennmaradandó betűkkel irt 1838ki árviz, 's a közhasznu vállalat létesítése hoszszabb időre félbenszakasztott. De midőn később Nádorunk ő fensége hathatós közbenjárása következtében legkegyelmeseb urunk királyunk e' várost és lakosait többrendű legmagasb jótéteménynyel elhalmozá, mik által — más egyéb adakozások és segítség hozzájárultával — városunk lassankint ismét előbbi virágzó állapotába vissza kezdte helyeztetni, a fennemlített bizottság tanácskozásait ujlag folytatva tevé 's kétszeres buzgalommal iparkodott a szent czél valóstításán, míg 1840ben a tervek fensőbb helyen is jóváhagyatván, a tolnai gróf Festetics Antal es. kir. kamarás által kegyesen ajándékozott, üllői uton fekvő 3675 öölnyi telken az árvaápoló-intézet építtetése csakugyan megkezdett 's csinos alakban — mondhatni saját szerű módon valóstított is — idővel még tágasbra építhetendő. Sajátszerű módon mondjuk azért, mert az egész épületen nincs egyetlenegy darab kővecske, szeg, deszka vagy lécz, a mi fukar vagy gazdálkodó számvetők árjegyzékén följegyezve állana, mert minden, a' miből áll, ingyenmunka 's adomány! Ott áll tehát most szerényen öt év óta a közhasznu intézetek egyik legczélszerűbbike, — ott áll a széles üllői ut bal oldalán tózsomszédságában a' nagyszerű Ludoviceának. Istennem! mikor teljesülnek ez utóbbi illetőleg is a' nemzet jobbainak vágyai? kiknek néhányai alapítókul már az égből küldik rá hazafi áldásukat. A Josephinum mostani helyzetére áttérve, valódi szívörömmel nyilványíthatjuk, mikép az eredeti 's természetes czéljának tökéletesen megfelel 's a részvét és figyelem annyira növekszik iránta e' főváros lakosiban, mint talán kevés más intézet iránt, mert folyvást újabb adakozások tetetnek 's az intézet folyvást több növendék fölvehetésére képesül, kiknek mostani száma 's felosztása következő: rendes növendék, kik az alapítványokból tartatnak 's mindennel ellátatnak: 30; szegények házon kívül a környéken elosztva, kikért az intézet évenként 120 v. lot lizet 's kik az intézeti tanodába járnak és oktattatnak 's könyvekkel 's egyéb iskolai szerekkel látatnak el: 32; végre kosztos (évenkénti 100 pftért) 5. Fölvétetnek az intézetbe valóskülönbség nélkül 6 éves korukban 's maradhatnak 14 éves korukig, midőn is kibocsáttatván az intézetből, különféle mesterségekre alkalmaztatnak, minthogy ugys egyedül polgári életre készítetnek elő. Két oktató által (egyik a derék 's isméretes emberbarát Raffay) a szükséges tárgyakban tanítatnak, 's ezenkívül minden léptük és nyomukon egy szemes felvigyázó alatt állnak. A házi rend, tisztaság 's általában a felügyelés méltán legnagyobb dicséretére válnak az intézet kezelőinek 's ezek közt leginkább Staffenberger István pestvárosi szászolónak, ki valódi atyjokkint gyakranta megfordul az árvák közt, és figyelmét a legcskélyebb dolgokra is kiterjeszti. Áll különben az intézet egy választó polgársági bizottság kormányzása alatt, mellynek elnöke a' polgármester — most Szepessy János. Egyébiránt a' legközelebbi mult vasárnap tartott próbatételkor két tanulságos 's haszonra fordítható tapasztalással gazdagultunk, miket némi figyelmzettetésül szeretnénk tekintetni jövőre. Először ugyanis a' kövizsgálat nem azért tartatik, hogy a' tanuló árvákat, kik valódi próbáját akarják 's készek adni szorgalmok 's törekvésüknek polgártársaik mint gyámolók 's jótévoik előtt, fesszelgő türelmetlenséggel hallgassuk 's a megszabott próbatételi rendet ugyszólván megbontsuk és semminek tartjuk; másodsor ha már oly kevesnek tartjuk a' tanulást, intézkedjünk legalább a' körül, hogy ne folyton egész éven át erőtlenség tanulásal a' gyermekeket, hanem adjunk legalább egy vagy másfél hónapi szabad időt is, mellyben szinte okulással, de nem könyvből, készítsék magokat elő a' jövő polgári pályára; — ott van a' terjedelmes kert, alapítsunk itt egy kis gazdaságot, vagy egyebet itt vagy ben a' házban a' czélnak, melly kitűzve van, t. i. a' polgári életre előkészítésnek még inkább megfelelőünk. Végül még kettőt említnünk. Mondanunk sem szükség, hogy az intézet nevét Nádor ő fenségétől viseli 's így

olly nevet visel, melly a magyarok történetlapjait már is fenragyogva díszesíti. Mig Pestnek árvája lesz, pedig ez hol és mikor nem találkoznék? — ő fensége neve 's emléke ki nem vesz lakosi akjairól. Másodsor az adakozók névsorában a' telekajándékozó gróf Festetics után ott látjuk adomány nagyságára nézve első helyen gróf Széchenyi István ő exját 1000 p. fnyi alapítványnyal. Szükség é említnünk, hogy illy fényes tettek dicséretünkre nem szorultak? A' polgárság lehető leghöbben karolá fel az intézet ügyét, — Isten adjon neki nagyaink sorából is minél több pártolót! S c h u l t z A u g u s t.

Nemzeti képesarnok. — A' József nádor nemzeti képesarnokát alakító egyesület igazgató választványa által f. évi jan. 28kán tartott ülésben Nádory István pénztárnok 's Kiss Károly ellenőr által bemutatván a' nevezett képesarnok javára említett napig beküldött pénzádományok jegyzékére, — megbízott a' titoknok, hogy a' t. cz. adományzók neveit e' nemzeti czélra szentelt pénzüsszeggel együtt, mikint a' beküldött aláírási ivenek azok följegyezve vannak, időről időre, nyilványos hirdalok utján a' t. közönséggel tudassa. Minél fogva jelenleg következik az első közlés, jelesen:

a) Lederer Ignác báró, 's magyarországi főhadi parancsnok magánlevele mellett küldött maga részéről 80 fr. pp.

b) Kubinyi Ágoston a' m. n. museum igazgatója 150 számú aláírási iven adakoztak: Teleki Sámuel gróf 40 frt, Kiss Bálint, Kubinyi Agoston, Kubinyi András, Nyáry Antal báró 's Tersztyánszky Imre mindenik 10 frt; — Csanády Ferencz, Fáy András, Földváry Agoston, Földváry Albert, Földváry-Kubinyi Amália, Gyurkovics Jenő, Ilkey Sándor, Kappel Frigyes, Kubinyi László, Lukács Mór, Mátray Gábor, Nagy István, Reisinger János, id. Schedius Lajos és Simoncsics János, mindenik 5 frttal, öszveg 165 frt.

c) Császár Ferencz váltó-feltörvényszéki ülnök 2ik számú iven: Festetics Leo gróf 20 frt; — Czindery László, Horvát Eduárd, Horváth (szalabéri) János, Inkey Sándor, egyenkint 10 frt; — Andrassy Gyula gróf, Bészán Mihály, Bresztyánszky Béla, Császár Ferencz, Csúzy Pál, Deák Ferencz, Gindly Antal, Horváth (koesi) Samu, Inkey Ödön, Rakovszky Ferencz, Salamon Lajos, Szalasy Eduárd, egyenkint 5 frt, és Grager Gábor 2 frt, öszveg 122 frt.

d) Teleki Sámuel gróf 3dik számú iven: Teleki József gróf 80 frt, Teleki László gróf 5 frt, öszveg 85 frt.

e) Kópácsy József hercegprimás 4dik számú iven: a' herceg saját adakozása 150 frt.

f) Ságly Mihály, váci nagyprépost 's v. püspök 7dik számú iven: Medgyesy János és Ságly Mihály, mindenik 5 frt, öszveg 10 frt.

g) Esztergomi főkáptalan 30dik számú iven küldött összesen 20 frt.

h) Nagyvárad káptalan 41 számú iven: Czambert János, Delinger János, Fogarasy Mihály, Gyórfly László, Haller Ferencz gróf, Hohenlohe Sándor herceg, Junák István, Schwarczel Ferencz, mindenik 5 frt. — öszveg 40 frt.

i) Pesti törvénygyakorló ifjuság 54dik számú iven: Rerich Engelbert 5 frt, — Bartos János 2 frt, — Stoffer László 1 frt 30 kr. — Platty Imre 1 fr 20 kr, — Kürthy Dező 1 fr 15 kr. — Becker Károly, Begyács Lajos, Boros Sándor, Csonka György, Dobos József, Kossuth Miksa ifj. Lovonich József, Magyar László, Pillwax Károly, Pöschl Károly, Saád Lajos, Somoskeőy István, Zékány József, mindenik 1 frt. — Gözsy Kálmán, Halász Lukács, Nyomarkay Imre, egyenkint 40 kr. — Gatterburg N. gróf és Páczill János egyenkint 30 kr., — Akay Vince, Artner Izidor, Bekény Rud. Blaskovich Béla, Both Menyhért, Csik Mih., Csonka János, Fáy Béla, Fekete István, Hackel Ferencz, Horváth Miklós, Horváth Zsig., Illés Ferencz, Jankovics György, Kallós N., Kalmár Alajos, Kammermayer György, Kheberich Frigyes, Klopinger Antal, Lopusnyi Adolf, Lochien Imre, Lukachich Ferencz, Márton Elek, Matkujowszky N., Nagy Kálmán, Petrovich Károly, Reményi Lajos, Szlovacek Rudolf, Schuster József, Szakszay Imre, Tinóczy István, Tóth István, mind egykint 20 kr., — Bresztyánszky Béla 12 kr., — Fráter Imre, Hradeczký Ant., Péntes János, egyenkint 10 kr., — öszveg 38 frt 27kr.

j) Ürményi Ferencz koronaőr 80dik számú iven: Ürményi Ferencz 15 frt; — Burgmann Károly, Cahen M. A., Fröhlich Frigyes, Halbauer János György, Havas József, Liedemann Frigyes, báró Podmaniczky László, Redl N., Röbitesk József, Rosenfeld M. L., Rupp György, Stern Ignác, Ullmann Mór, Valero Antal, mind egykint 5 frt; — Appiano J., Auer Lázár, Fleischl Dávid, Forster Lajos Vilmos, Gross Károly, Herzfelder Dávid, Hirschler Leo, Jálies Ferencz, Kaniz Manó, Kern S. Enoel, Koppell M., Lackenbacher testvérek, Memlauer György, Mitterdorfer János, Oszvold Antal, Steinbach József, Török Frigyes, mindenik 2 frt, és Molnár J. 1 frt, öszveg 120 frt.

k) Majláth György országbíró 8lik számú iven saját adakozása 200 frt.

l) Luka Sándor, a' pesti első bíróságu váltótörvényszék clnöke 95 számú iven: Derra Miklós, Friebeisz Imre, Gabrieli János, Heinrich Samu, Joannovics Döme, Kappel Frigyes, Luka Sándor, Nádory István, Ordódy Flórián, Pákozty Zsigmond, Rudics Dániel, egyenkint 5 frt; — Csernecky József, Hersch Ignác, Oefner János, Szabó Imre, egyenkint 2 forint; — Bujanovits János, Heribán János, Jordán József, Kauba Ede, Peláthy József, Stettner Ignác egyenkint 1 frt; — Haragó Máté, Marschall József, Nédeczky Flóri, Német János, Szabó József, Szalkay Gergely, Szánthó József, Szarvas Mihály, Tanárky György, egyenkint 40 kr.; — Antal János, Boldizsár János, Boncz Endre, Gegus Dani, Illés Antal, Kardos János, Zolnay Sándor, egyenkint 20 kr.; — öszveg 77 frt 20 kr.

m) Almásy Pál hevesmegyei első alispán 177ik számú iven: Almásy Pál 2 frt; — Darvas Lajos 1 frt; — öszveg 3 frt.

Budapesti napló. (Martz. 5kén.) Előttünk a „két

testvér magyarországi, sz. Erzsébet királynéről címzett minorita rend 1846dik évi névkönyve“ röviden tartalmazza e szerzeti személyzet állomási jegyzékét, mintegy folytatásul a' mult évben megjelent e' nemü terjedelmes névtárnak; melyből ismét meggyőződünk, miszerint a' rend, mely hazánkbeli lársait a' nemzet érdekeihez nyelve néve simulásban 's névkönyve magyar szerkesztésében megelőzte, folytonos szorgalommal működik hogy a' nevelési térről hasznosan ki képezett polgárokat állítson elő e' hazának; egyszersmind a' vallási állapotelmozdításán foglalkodtatván egyedeit. A' rend főnöke n. Szabó Román a' kormánya alatti atyák munkálkodását minél üdvösebbé teendő számos év óta erőlesen járt e listében 's legújában kitűzött czéjja megközelítése végett legfelsőbb kegy. engedélyért is folyamodott, mely azon sikert idézendi elő, hogy a' tanítók közti szűkölködés megkönnyítettvén 's az egyedek munkatére tárgyaltván még többet tehetendnek a' közboldogságra. A' rend mostani tagjai száma 188, köztük áldozópap 145, kolostorokban lakik 108, ezeken kívül 37; lelkész helyettes 26, egyházi segéd 20, udvari pap 6, táborigazgató 2, római gyóntató 2, küldöttségbeli 9, tanoda-igazgató 9, tanodai oktató 38, udvari nevelő 1, növendék 10, újoncz 7, segédrokon 26. Kiemelendő ezek közül a' küldöttségi személyzet, mely a' haza határain kívül is sok áldozattal iparkodik a' nép erkölcsi életét lehető legjobb lábra helyezni; nevezetesen a' moldvai magyar atyafiak közt hisz szolgálóban jár el 8 atya, kik ellenőrei egyszersmind ottani rokonink elnevezetlentésükre czélzó ármányoknak. Bukovinában szinte van egy lelkész-helyettes, és Olaszországban a' magyar jövevények lelki szolgálatára 2. — Dreyschock zemenüvésznek a' redoutteremben adott 3hangversenye, azidei e' nemüek közt a' leglátogatottabbak közé tartozik; 's miután a' közönség tetszését kivitta már a' nemzeti színházban is hallatandja magát. Kivüle még következő művészi nevezetességek váratnak jövő hónapokban fővárosunk vendégül: Joachim József hazánkia, Vieuxtemps, a' Milanollo testvérpár, Liszt Ferenc, Guerra Bécsből Sary Fanny növendékével; 's hogy a' lábasok még nagyobb hódítást gyakoroljanak az élvezeti világban, utána Elsler Fanny is itt terem; ezenkívül Cerito Fanny és Lind énekesnő, kik a' nemzeti és német színház közt fellépez, vagy egymást váltogatva anyai mulatságot fognak okozni, hogy soknak a' hajt vagy szűkölködés tan eszébe sem jut. — Nemzeti színházunkban legújában színre került Szigeti színműve „Egy szekrény rejtelmei“ tetszéssel fogadtatott; főleg a' megható népdalok miatt. Most azal biztatnak bennünket hogy ezután hetenkint egyegy eredeti dramával fog megjelteni a' színházi közönség; ez oly kedvező symptomája lenne a' magyar iró termékenységnek 's még meglepőbb a' színészi mindedig példátlan szorgalmnak miszerint, ha műveik és szereplésük iránt a' részvét is oly nagy mértékben mutatkozik, az idén irdalom és művészet karöltve fogna culminatioja felé közeledni. — Gorove István magy. akad. tag hétfőn f. hó 9kén székfoglaló beszédül értekezést olvasand fel a' képviselői rendszerről a' magyar akademia termében; hová a' tárgy érdekességénél fogva előleges bejelentés után minden ügybarát megjelenése szívesen fogadtatik. — Erdekessnek találjuk a' P. H. után tudósítani hazánkiait, hogy ezután Ejszakamerikában is jut talán számukra hely; hol ugyanis egy kívándorlott földünk néhány év előtt várost alapított, melyet ő nemzete iránti vonzalomból ennek nyelvén „Szép táj“nak nevezett el; legújában pedig a' köztársasági gyűlés méltányolván a' derék megleteplőt férfit új hona körüli fáradoimat, annak nevével „Haraszthy“nak nevezett. Haraszthy Agoston miután Amerika nagyobb részét beutazta, arról ismertet magyar hazájával egy kötkötetű, 4 pfton megszereshető, 's a' nevezetességek iránti tudvágyból minél többek által megszerzendő munkában közlötö. H. egész családotul költözött ki a' szabad világba, hol jobbára ma is egészségesen és boldogul él 's megleteplő óta számos művelt és szorgalmas egyedből álló néptől környezetik, kik igazgatására bizatvák. — Az általunk érdemeihez képest több ízben méltánylaltal emlelt természetudományi társulat elnöke Bugát Pál derék társai által ezus irószerrrel fog megiszteltetni. Mi meglepetés leendő vala, ha — ut figura docet — hirlapot, e' esacska hirrombiták, elég ki nem kürtölk. — Nemzeti színházunkban, szombat, martius 7kén, Bartha János javára, bérletszűnéssel, új szereposztással adatni fog „Bánk bán.“ Eredeti szomorujáték 5 felvonásban, írta Katona József.

Spanyolország.

A' spanyol miniszterkrisis folyamáról még nincsenek körülmenyes tudósítások; mindazáltal a' r r e aligha nem az szolgálat alkalmul, hogy Narvaez tábornok a' házassági kérdésben társival megegyezni nem tudván, lemondott, ez által őket is lemondásra kényszerítendő 's aztán vagy személyesen vagy mások által kormányzandó. A' febr. 11kei követkamrai ülésben két kir. rendelet olvastatott fel, mik szerint don Ramon Maria Narvaez valenciai hercegg önkérelmére, gyöngélködő egészsége miatt, elboacsátatását mint hadminiszter 's miniszterelnök megnyeré, 's altábornok Federico Roncali, országos tanácsos, valenciai főkapitány, Diego Leonnak hadi törvényszéki védelmezője nevezetetik hadminiszterré. Kabinet-alakításra mindazáltal Viluma marquis — feje azon pártnak, mely absolut uralkodást 's egyházi restauratiót kíván — bizatott meg. Viluma sok helyen kispogtatott, de senkit sem talált, a' ki vele kabinetbe lépni akart volna. Roncali ezalatt megkísérté a' négy minisztert: Mon, Pidal, Mayans és Armerót, kik a' nápolyi házasság ellenei, önkéntes viszsalépésre bírti (Martinez de la Rosa külügyminiszter a' két rész közt ingott) de ettül ók vonakodtanak, mivel a' cortes szavazata nem nyilatkozott ellenük 's azt kívánták, hogy tétessenek le, ha általjában nem akarják őket. Ekkor Narvaez ismét hivatá a' királynő új kabinet-alakítás

végett önzérelte alatt; de kísérletei mindkét kamra tagjainál hasztalanok valának, sem Miraflores marquis sem Isturiz nem akart segédkezet nyújtani. Ezután Miraflores marquis, előbb követ London és Párisban 's ekkor tanácselnök és madridi társormányzó, meg Roncali tábornok bizatott meg új kabinet-szerkesztésre, mi csakugyan sikerült is nekik. Az új miniszterium tehát már határozottan megalakult 's tagjai következők: elnök és külügyminiszter: Miraflores marquis; hadminiszter: Roncali tábornok; tengerészügyi: Topete admiral a' legfőbb hadi 's tengerész-törvényszék tagja; igazságügyi: Arazola; belügyi Isturiz, ki elnök volt a' legnagyobb lázadás által megbuktatott moderado kabinetnek; pénzügyi: Casa Riera marquis, egyike a' legdusabb bankároknak, most Párisban tartózkodó, cataloniai születés. Narvaezen kívül Martinez de la Rosa is önként lépett le miniszteri állomásáról; a' többi négy miniszter forma szerint letételt. „Mindenek előtt — így ír a' párisi „Presse“ — ki a' spanyol embereket 's dolgokat isméri, világos, hogy az új kabinet csak időközi. Ha csak a' hadminiszter véleménye 's jelleme végkép meg nem változott, lehetlen, hogy két oly férfi, mint Roncali és Isturiz, csak tizenegy napig is együtt éljen, a' nélkül hogy ismételtessék azon sajnós jelenet, mely a' Narvaez és Mon közti viszonyt oly gyakran megzavará. Szerfölött nagyra kellett Madridban lenni a' zavárnak, hogy nyakrafőre siettek oly miniszteriumot alkotni, mely egy pártot sem elégit ki 's a' dolgokat azon ponton hagyja, melyen a' Narvaezféle kabinet eloszlásakor álltak. És maga az új kabinet, melynek mi semmi életképességet nem tulajdonítunk, csak legnagyobb nehézségek közt jött létre. Előbb három vagy négy kombinatió kísérteket meg, de valamennyi hajtórést szenvedett. — Febr. 10kén Narvaez a' többi miniszterrel történt heves szóváltások 's vita után adá be lemondását, mely tüstint el is fogadtatott. Erre nem sokára Martinez de la Rosa jelent meg a' királynőnél, társai nevében tudakozó: mily eredményű az (addig mindenható) tábornok lépése? Izabella válaszolt: „minthogy ő a' miniszterelnök elboacsátatási kérelmét elfogadá, 's utódot helyébe még nem nevezett, a' miniszterium természetesen feloszlaltottnak tekintendő.“ Martinez de la Rosa értesítvén társait a' hallottakról, Mon, Pidal, Mayans és Armero elhatározták hogy addig le nem mondanak, míg a' királynőtől határozott parancsot nem kapnak. Midőn a' dolgok e' helyzete köztudomásúvá lón, a' főváros nagy háborodásba jött; a' nép a' kamrák épülete felé sietett 's hivatalos nyilatkozást várt. Ekkor történt, hogy a' követkamrai elnök, miután a' „Gaceta“ban olvasá, mikép Narvaez lemondván, Roncali nevezetett hadminiszterré, forma szerint nyilatkozatá, hogy — kormány többé nem létezik, a' congressus ülései tehát fel lőnek függesztve. E' pillanatban híre szárnyalt, hogy Viluma bizatott legyen meg kabinet-alakításra. Ezen hír hihetetlen forrongást okozott. A' progressisták hangosan kimondák a' Puerta del Sol mellett, mikép az ország intézvényei veszélyben foragnak. 'S valóban Viluma marquis hívá meg a' királynő, miután M. de la Rosa sikertelenül eltávozott. Engedvén a' királynő sürgetésének a' marquis többekhez fordult, de mindenütt visszautasító vagy kikerülő válaszokra bukkant, viszszatért a' várho 's tanácslá a' királynőnek: hiná viszsa Narvaezt. Ez történt febr. 11kén harmadfél óraker. Három óraker egy koesi robogott el a' Puerta del Sol terén keresztül. Narvaez és Roncali a' királynőhez mentek 's Narvaez este ismét a' közügyek élén állott. A' többi négy miniszter ez alatt Martinez de la Rosával együtt folyást bírták tárczájokat, kijelentvén, hogy miután a' cortesnél többséget nyertek, csak közvetlen letétel által foszthatók meg hivataluktól. Így álltak a' dolgok febr. 12kén. Később további részletek nélkül tudomásra jött, mikép Narvaez nem bírván egy más miniszteriumot előteremteni, a' közügyek gyepelőjét Miraflores és Roncali ragadák meg 's az exminiszterelnök generalissimussá nevezetett. Martinez de la Rosa utólag lemondott 's társai, a' mint kívánták, letétettek.“

Anglia.

A' febr. 16kai alsóházi ülésben a' miniszteri terv kérdése tárgyaltván, több rendbeli szónok után Peel jeles beszédben védelmezé rendszabályát, jöllehet e' szónoklatot nem hasonlíthatni amafényes beszédekhez, melyek egykor Burke és Fox, vagy csak Canning és Plunkett idejében az egész országot elbájolták 's ugyszólván megvarázsolták. — Február 17kén ismét folytaták a' vitakozást, 's így napról napra huzódván, még febr. 19n sem végezetett be, mely napon ismét febr. 23kára halasztatott. — E' napon többi közt O'Connell választványt indítványozott, mely Irland mostani nyomasztó helyzetét megvizsgálná, de indítványát, miután Graham által bizonyossá tétették, hogy a' kormány már minden lehető 's kellő rendszabályról gondoskodik, visszavoná. Mintegy félmillió fl. sterling ajánlatott meg jelen ülésben Irland számára, 's két millió fl. az év folytán fog irlandi vasutakra költetni 's a' kenyértelen szegényeknek fogalkozást és keresetmódot szerezni. További segédesszüközök

—ugymond a' miniszter — készülöben vannak, miket azonban most még nem sorolhat elő.

Febr. 16kán a' felsőházban Beaumont lord külön bizottság-nevezést indítványza, mely a' földbirtokra nehezülő terheket 's a' mezőgazdaság akadályait, mennyiben azok az accisák, szegényi törvény 's helyadó-rendszeren alapulnak, megvizsgálja, 's kimerítő tudósítást és véleményt adjon. Ó lordsága véleménye szerint a' védvámok a' földművelést 's főleg a' földbirtokon fekvő terheket illetőleg oly szoros összeköttetésben állnak, hogy az egyiknek megszüntetése a' másik fenállásával össze nem egyeztethető; ezen nézetben vannak Ricardo, Mac Culloch 's egyéb nagy statusgazdasági írók. Szónok ez indítvánnyal nem készletetésre, hanem inkább könnyebbitésre czélzó a' védvámok iránti tanácskozásnak. A' bizottság kinevezetése jóvá lón hagyva. — A' Liverpool Albion következő sorait közli egy nagy befolyású törvényhozási tag levelének: „Reméljük a' gabnatörvények eltöröltetését közvetlen szükségünk tehetni és pedig valamennyi párt megegyezésével, mihelyt Peel rendszabálya elkerülhellenek fog találtatni.“

Lengyelország.

Krakó, febr. 18. Utóbbi hét folytán kétségbevonhatlan nyomai mutatkoztak egy közelálló, communistai szellemű összeesküvésnek. A' tanács és a' békeszerető vagy nos polgárok éltöket 's tulajdonukat egyiránt fenyegettetni látván, minthogy az ótalukra szükséges eszközökben szűkölködtek, a' város segély végett a' védhatalmakhoz folyamodott. Ennek következtében a' béke-fentartásra ma Nugent ezred egy zászlóalja, másfél század lovasság 's féltelep pattanyusság érkezett Podgorceből, városunkbani közösend eddigelé nem háborított meg.

Posenből febr. 19kén kelt levél az ezen hgségben fölfedezett összeesküvésről köv. ir. „Joggal kérdezhetni: vajjon mily eszközökkel szándékoznának az illetők kitűzött nagy czéljokat elérni? a' felelet ez: az összeesküvés megsze szétágaztatott 's bizonyos íjesztő rendszer által a' majd megkezdendő csatában mindenki részt venni kényszerítetett, ki a' lengyelekkel nyelvrokonásban áll; e' szerint tehát e' lázadás nem lenemmas, mint „bellum omnium contra omnes.“ Minden német legyilkoltatni 's minden lengyel, ki nemzete ügyét részvétlen kedéllyel nézi, lemészároltatni tervezetett. A' közhir legalább így hangzik. Ehez csatlakozandónak hitték még a' lengyel könnyelműséget, minthogy a' német 's egyéb lapokban olvasni lehet: mikép bizonyos helyeken forrongás uralkodik, mi vala tehát természetesebb mint hinni, hogy a' nép a' lengyelek példáit követve, a' lázadók zászlóji alá seregenként csődülend. Az összeesküttek közül aligha gondolt csak egy is arra, hogy habár a' zendülés a' kitűzött terv szerint sikerülne is, az egész uralkodás mégis néhány hétnél alig tarthatandná tovább magát fen. Ezen lázadás főintézőjének hír szerint a' Gnesen közelében elfogott Moroslowski párisi küldöncet állítják, kinél az egész terv és létesítési javaslatok találtattak.

Posenben, egy febr. 20kai levél szerint, mindenütt hallhatni egyes részleteit az összeesküvésnek. Kétségen tul van, hogy a' lázadók valódi vérfürdőt szándékoztak létesíteni. A' tervet állítólag a' párisi lengyel propaganda főnökei dolgozták ki. Hogy a' lázadás általánossá tétessék, csak két osztály: barát és ellenség' vala megkülönböztendő; mely lengyel tüstint nem álland a' lázadók részire, ellenségül vala tekintendő; a' németekre egyébiránt kimélet nélkül halál volt határozva. Azonban Moroslowski párisi küldönc Gnesen vidékén elfogatván, a' nála talált irományok fonalán jutottak a' hatóságok az összeesküvés nyomába. A' később elfogott személyek mindnyájan a' nemes osztályhoz tartoznak, mialatt az előbb elfogottak alsóbb körbeliek voltak, kik a' carbonari rendszer szerint nem is ismerék főnökeiket. A' poseni hatóságok febr. 20ka körül egy titkos fegyvertárra bukkantak, melyben állítólag 300 dzsida találtatott, mik tüstint illető helyökre szállítottak; ugyszinte nagymennyiségű pénzszveg, mely a' lázadók pénztárához tartozott, lón a' hatóságok által kikutatva 's elfoglalva. A' poseni órség nem szaporított, de számos kisebb város a' nagyhercegségben, főleg a' tiszta lengyel kerületekben fekvők lőnek hasonlólag megszállva, folytonos erősítések váratván a' szomszéd tartományokból.

Galicziából Bécsbe febr. 26kán köv. hivatalos tudósítás érkezett febr. 23. 's 24én Collin tábornok, parancsnoka a' Wadowicz kerületi cs. k. seregnek, Wadowiczban állapotott meg, hogy az oda már érkezett és még várt osztályokkal egyesülvén, e' pontról tartsa fen a' kerület csendét 's nyugalmát. Egyébiránt minden oldalról utban vannak csapatok a' törvény uralmát Krakóban helyreállítandók.

Lemberg fővárosban nyugalom uralkodott 's a' népességet legjobb szellem lelkesíté. A' városhoz közel eső falukban sikertelenül iparkodtak a' földesuri képviselők a' népet felbolygatni 's hozzájuk csatlakozásra 's főváros megtámadására bírti. Horoszany Wielkieben, mely keletre fekszik Lembergől, Czapluczki képviselő kísérté meg rábesz-

léssel, sőt még erőszakkal is a pórokat lázadásbani rész-
vétre bírní. Ezek az uradalmi udvart körülvevők s miután
két pór az udvartól lelovetették, a Lembergől küldött kato-
nai segélykar odaérkeztek a pórok az épületet már fel-
törték s a lázadókat részint halva, részint sebesülve s meg-
köve az illető hatóság kezeibe készültek szállítani. Azon hir-
re, hogy Winniki felől támadó csoportok vonulnak a főváros
ellen, az ellenük kiküldött seregosztály a népséget a szoms-
zéd helységeken mindenütt készen találta a lázadók vis-
zaverése végett, kik közül azonban senki sem mutatkozott.

A tarnowi kerületben a községek folyvást szállítanak
még lázadókat a kerületi székvárosba, s azon hirre, hogy a
felkelők a foglyokat kiszabadítani szándékoznak, a közsé-
gek segítséget ajánlottak a városi hatóságnak.

Ezen nyomasztó helyzetben, midőn a legkülönbféle
elemek a szédélgősdiek gonosz tervei által felingereltetve,
egymás ellen harcban állnak, és forrongásuk számos ál-
dozatba kerül, a lemergi fő kormány a rend's béke-visz-
szállítás végett legcélszerűbb rendszabályokhoz nyult.
A bochniai, tarnowi és rzeszowi kerületben, hol főségárulók
eselszövények a legszomorítóbb jeleneteket idézék elő, nem-
csak a főségárulók elleni törvény, hanem a rögtön-bíró-
ság is kilőnek hirdetve; másrésztül azonban minden ki-
vántató rendszabály megítéltetett, hogy a lázadók gonosz
merényei meghusítottassanak s a nép hűség's békes szel-
leme fentartassék s ez egyszersmind a lázongókön netán el-
követendő szükségtelen erőszakoskodásoktól megóvassék.

Szinte bécsi lapok után a tarnowi katonai igazgató-
ságtól febr. 25-ikén kiadott tudósítások szerint az elfoga-
tások folyvást tartanak s ezekben legbuzgóbb erélyességet
a föld népe tanusit. Febr. 24-én a hg. Sanguskoféle palota
átmozgatásakor Gummiskben Longchamp igazság-szolgá-
ltatási hivatalnok börtönöztetett be, ki a Tarnow köz-
lében fekvő Mártonhegyen febr. 19-én reggel öszsesereg-
lett lázadók vezérének állítottatott. A földnép fogdozási buz-
galma még oda is kiterjed, miszerint az erdőben lappangó
szerencsétlenek felkutatására is ajánlá segédkeztek. A ka-
tonaság magaviselete, daczál a folytonos erőködés és
szolgálati nehézségeknél, dicsérendő. — Lembergben febr.
23-ki levelek szerint tökéletes béke uralkodott. A sambori
és lemergi kerület népsége tömegestül a lázadás ellen
nyilatkozott; mellynek hőseit, mihelyt kezeik közé kerít-
ték, azonnal a kerületi hatóságoknak szolgáltatják át. Ez a

przemisi, sanoki, jasloi, sandeci, rzeszowi, tarnowi és boch-
niai kerületekben mintegy vakbuzgalmi hévvel védi a kor-
mány érdekeit s üldözi a lázadókat.

A lengyel forradalom emberei Krakóban azon-
nal, mihelyt onnét az ausztriai hadsereg febr. 22-én kivonult.
„a lengyel respubliának nemzeti kormánya“ czim alatt
megalakult a másnap dagályos nyilatkozványt bocsátot-
tak a lengyel nemzethez, melly proclamatio Gorzkowski
Lajos, Tissowski János és Grzegorzewski Sándor, s utá-
nok Rogawsky Károly titoknok által van aláírva. A febr.
22-én hozott határozatokról szóló jegyzőkönyv ezen nemzeti
kormány minden szándékolt teendőit és irányát felföldözi;
ebben megemlíttetik, miként folyó év jan. 24-én a szövetség
minden küldöttjei és nyilatkozatai által egész Lengyelország
kormány-hatalma e gy hatóság kezeibe tétetik le; melly öt
személyből áll, ezekhez adadni fognak Posen nagyhűs-
ból, Krakó és vidéke szabad földéről, Galliciából, Orosz-
országból és az emigransoktól választandó titoknokok; e-
zen tagokból álló hatóság kiegészítésére még a lengyel
congressus és Lithvánia által választandó egy egy tag ki-
vántatik meg. Ezen megválasztott tagok és titoknokok a
közbizodalom által rájuk ruházott hatalmat a mondott
napon ünnepelesen elfogadák s kötelességökké tétetett
még február 21-ke előtt, (melly nap a lázadás kitörésének
határnapja volt) Krakóba öszszgyülekezni. Ezen köteles-
ségnek a krakói, galliciái és az emigransok titoknoka nyil-
ványos megjelenésök által a helyszínén eleget is tettek; de
a poseni képviselő fogolykép vitetett a nevezett városba; a
moszka lengyelek képviselője pedig, valamint titoknoka is
hely színén meg nem jelentek. Midőn pedig az ausztriai ka-
tonaság Krakóba bevonult, az emigransok képviselője bá-
torságárol gondoskodva, a határvidéken elrejtetett.

A lemergi posta — így ír a febr. 28-ki Wiener Zei-
tung — tegnap nem érkezett meg, miután hihetőleg az or-
szágutakon barangoló felkelő csapatok miatt kerülést ten-
ni kénytelenítették.

A es. k. védsereg parancsnoka Krakóban, miután
biztos kuffóbból értesült, mikép nevezetes számu felkelők
vonulnak a respubliai határokból a szabad város ellen, hol
pártfeleiktől erősítést reméllének, katonai szempontnál
fogva szükségesnek tartotta Krakó városát seregestül ide-
iglen odahagyni, s Podgorceban kellő állásba helybezke-
ni. Ezen katonai mozgás minden háborítás nélkül ment vég-

hez. — Ama vidékeken megzavart közösen helyreállításá-
ra a felsége az ausztriai császár a legerélyesb rendszabá-
lyokrol gondoskodott s a fenyegetett pontokra máris neve-
zates hadierőt küldetett.

A krakói respublika a számbeli sorshuzást f. évi ja-
nuár elsején megszüntetve s minden külföldi sorjegy-áru-
lást büntetés alatt megtiltott.

A es. k. udvari haditanács elnökségéhez martius hó
1-jén Collin vezérőrnagytól következő hivatalos hadi tudó-
sítás érkezett a bécsi német újság szerint: „Podgorze febr.
27-én 1846. Tegnap délután indultam ki Wadowiczból öt
hadosztályal. Isdebnikben töltök el az éjt s más nap esti 6
óra tájban érkezünk Podgorzera. A lázadók az épületek és
katonai laktnyák első emeleteit szállották meg, honnan fel-
lők közelgő hadosztályimra erősen tüzeltek. De rövid el-
lenállás után ezen állomásaikat elhagyák s a hidon át Kra-
kó felé nyomultak, melly átvonulásuk közben kartácslövés-
sek által több embereiket vesztek el. — Rövid pillanatra
ezután egy — Krakóból Wielieska felé vonuló zendülő esa-
pattól támadattam meg. Hadosztályim ujult esatavágygyal
rohanák meg e sereget, mellyből sokan megölettek, s 89
elfogatván börtönbe hurczoltattott. Részünkről egy esett csak
el t. Sabronsky alhadnagy a Schmeling gyalogságból, ki-
nek mindkét karját golyó zuzta szét; a megsebesítettetek
száma 7.“ — „Holnap három új hadosztályt várok e vá-
rosba, midőn is két osztály gyalogságot s egy zászlóalj lo-
vasságot Wielieska ellen küldendek, hol a dolgok valódi
állása még nincs tudomásomra.“ — „A parasztság minden
részről jó érzellemmel van irántunk; elfogják a zendülőket
s a kerületi székek elibe hurczolják.“ —

„Sietek a es. kir. hadi tanács elnökségének ezen hi-
vatalos jelentésemet azon alázatos hozzáttétellel fölterjesz-
teni, hogy holnap az ezután történendők tudatása ezt köve-
tendi.“ — Wadowiezi hírek szerint a Bochniában állomá-
szó es. kir. hadsereg egyesülve a minden oldalról zász-
lója alá esődülő földnéppel, a Krakóból Wielieska felé tör-
tető lázadó csapatot megtámadá s megsem misité. — Gal-
licziának úgy nyugati, mint keleti részéről érkezett tudósi-
tások egyhangulag a lázadók elfogdoz tatását s kerületi
székek elibe hurczoltatását erősítik. Lembergben febr. 25-ki
tudósítások nyomán tökéletes béke s nyugalom uralkodék.
A nép hangulata a kormány irányában teljesen megnyug-
tató.

18-ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

M e g h i v á s.

Alulirt igazgatóság a 12-ik rendes közgyűlés kiiratasát elhatározá s azt
vasárnap folyó évi aprillis 5-ikére tűzte ki.

Midőn tehát a szabályok 16. §-sza értelmében mindazon részvényes urakat
meghija, kik a közgyűlés előtt legalább 4 hónappal a neveikre szóló részvények
birtokában vannak, s a társaság könyveibe beiratvák, arra figyelmeztet egyszers-
mind, mikép a szavazástétel a tavalyi közgyűlésben határozottan elfogadott foko-
zatok szerint fog megtartatni, miszerint egy részvény birtokosa 1 szavazatot, 3—5
részvénytől 2 szavazatot, 6—10-ig 3, 11—20-ig 4, 21—30-ig 5, 31—40-ig 6, 41—50-ig
7, 51—60-ig 8, 71—90-ig 9, 90 s több részvénytől 10 szavazatot birand, és hogy a
szavazási képesség a részvények kimutatása által a közgyűlés napján reggeli 7 ó-
rától 9-ig a középonti hivatalnál fog véghez menni, s kilenczkor kezdődnek a ta-
nácskozások, miknek tárgyai lesznek:

- 1) az 1845. fizetendő osztalék;
- 2) kimerítő számadás jelentés 1845-re;
- 3) a szabályok értelmében évenként történő igazgatóság és kormányzó vá-
lasztvány kinevezése,
- 4) Technikai jelentés a Szeredig való építés fölött.

Első magyar pozsony nagyszombati vasut.
Pozsony, febr. 22. 1846. Neszter József igazgató.
Kohlmann H. titoknok. Kania János igazgató. 1—3

Gyáralapító részvényes társaság.

A rendszeres közgyűlés az alapszabályok értelmében józsef-vásári közép
vasárnapra levő kifüze, a t. ez. részvényes urak f. évi martius 15-ke, mint annak
határnapja iránt előre hivatalosan figyelmeztetnek. Egyszersmind emlékébe hozatik
az illetőknek azon alapszabályi módosítás, miszerint közgyűlésen csak részvénye-
seknek van joguk megjeleneni; s csak azok gyakorolhatják alapszabályilag kitűzött
jogaikat, kik a közgyűlés előtt két nappal részvényeiket vagy meghatalmazásaikat
a társasági igazgatóságnál nyugtatvány mellett leteszék. Kelt Pesten, febr. 15-én 1846.
Kathy Lajos egyes. jegyző. 3—3

Árverési hirdetés.

A nm. magyar kir. udvari Kamara jó-
váhagyásából ezennel közhírré tétetik; hogy
az 1846-ik év aprillis hó 20-án Miskolczon a
diós-győri kormányzó lakban tartandó ár-
verés útján következő haszonvételek fog-
nak herbe adatni:
10r. A miskolczi kisebb koresmák ha-
szonvétele.
20r. Ugyanott a Zöldfa nevű vendég-
fogadó.
30r. Az újhuti koresmáltatási jog.
40r. A varbói koresma és mézszárszék.
50r. A radistyáni koresma és mé-
szárszék.
60r. A szakáldi koresma.

7er. A pogai koresma.
80r. A diós-győri uradalmi bolt hasz-
nálata.
90r. A mező-kövesdi vásári jövedel-
mek.
100r. A mező-keresztesi határban lé-
tező kőkutlapos nevű 102 holdat tevő ur-
radalmi rét.
110r. A diós-győri — végre
120r. A felső-győri határban létező
urasági földek.
Az árverésben részesülni kívánók a
fenkített helyre s napra a szükséges bá-
natpénzzel és biztosítékkal ellátva ezennel
meghivatnak, az árverési feltételek, a diós-
győri k. iródnában eleve megtekinthetők. 2-3

Figyelmeztetés.

A pozsony-nagyszombati első magyar vasut-vállalat t. ez. részvényesei, kik
az 1845-ki dec. 24-ikére kitűzött s február 1-jén lejárt 8-ik 10% részletfizetésüket,
vagyis 20 pengő föl minden részvénytől mind eddig le nem fizették volna, figyelmesekké
tétetnek, hogy ezen tartozásukat legfeljebb

1846-ki april 1-jeig

leróni annál inkább ügyekezzenek, mert különben az alapszabályok 7-d. §-nak értel-
mében jogaiktól elesnek s eddig tett fizetéseik is — az illető részvény kitöröltetése
mellett — a társaság tulajdonaul fognak tekintetni. A pozsony-nagyszombati első ma-
gyar vasut-vállalat részéről.

Kelt Pozsonyban, febr. 20-án 1846. Neszter József igazgató s. k.
Kohlmann H. titoknok s. k. Kania János igazgató s. k. 1—3

Felsőbb rendeletnél fogva ezennel köz-
hírré tétetik: hogy miután a Pesten felállí-
tandó Ipariskolák képező osztályzabéli öt
tanszékeire a magyar királyi tudományos
egyetem előtt mult évi november 20-án tar-
tott pályázat alkalmakor azon tanszékek e-
gyikére, mellynek tárgyai: az általános
számvetés, a kereskedelmi számvetés és
könyvvitel, s végre a számvető tudomá-
ny, csupán egy pályázó jelentkezett;
az érintett tanszékre a bölcsészeti Kar e-
lőtt tartandó folyó évi május 14-ik napja
másodszori pályázási határidőül tüzetik ki.
Kelt Pesten, február 28-án 1846. Pálma
Elek, a pesti kir. tudom. egyetem jegyzője.
1—3

Hároméves nagylevelű Morettiféle szederfák több ezer számban eladásul
ajánlatnak. Megrendeléseket elfogad e' végett Jankó János megyei főpénztárnok
ur Győrben. Az ára

100 darab 1 öl magasságu esemetének 20 ft. pengő
100 „ 1/2 „ „ „ 10 „ „ 2—2

2799. Árlejtési hirdetés.	köteles munka	3 ft. 48 kr.
Mult 1845. évi october 1-én 36519. sz.	szinező „	43 ft. 19 3/4 kr.
alatt kelt kegyes kir. kincstári rendelet kö-	hodnár „	48 ft. — kr.
vetkezésében, az idevaló várórhelyen, szag-	ólovesövek	100 ft. — kr.
talán és mozdítható árnyékszék készítése	gyöpmester	68 ft. — kr.
és az őrszoba nagyobbitása iránt, a nagy-		öszvesen 2645 ft. 40 kr-ra
méltóságu magy. kir. udvari kincstár ke-		pengő pénzben van kiszámítva.
gyes jóváhagyása fentarása mellett a kir.		Az illető műmesterek és építési anyag-
építési főigazgatóság épületében f. é. már-		szállítók tehát ezennel felszólítottak: 10
tius 16-ikán délelőtti 9 órakor árlejtés fog		százötöli banatpénzzel ellátva, a főnfelett
taratni.		napon és helyen megjelenni; egyébiránt tu-
Ezen építkezésnél a		domásul tétetik hogy semmiféle későbbi a-
kömvés munka és anyagok 1435 ft. 56 1/2 kr.		jánlatok el nem fogadottnak.
kőfaragó „ „ „ „ 53 ft. 35 kr.		Az ezen építkezésre vonatkozó tervek
ács „ „ „ „ 41 ft. 46 3/4 kr.		és költségvetés, a kir. építési főigazgató-
asztalos „ „ „ „ 175 ft. 25 kr.		ság épületében a szokott hivatalos órákban
lakatos „ „ „ „ 222 ft. 40 kr.		megtekinthetők.
üveges „ „ „ „ 11 ft. 33 kr.		A kir. építési főigazgatóság által.
fazekas „ „ „ „ 41 ft. 36 kr.		Budán, febr. 24-én 1846. 2—3